

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ANTRADIENIS – TUESDAY, LAPKRIČIO – NOVEMBER 17, 2015 • Vol. CVI Nr. 135 Kaina 1 dol.

PERIODICALS

NEWSPAPER – DO NOT DELAY – Date Mailed 11-16-2015

ŠIAME NUMERYJE:

Susirinko kartu JAV lietuviai kunigai – 9 psl.

Ar Amerikos įspūdžiai virs karpiniais? – 10 psl.

DRAUGAS
Mano laikraštis
nuolatinis,
patikimas,
mus rišantis.

Į pamaldas Paryžiaus Dievo Motinos katedroje, kurioms sekmadienį vadovavo Paryžiaus arkivyskupas Andre Vingt-Trois, netilpo visi norėję pasimelsti už nužudytųjų sielas. EPA-ELTA nuotr.

Paryžius gedi, bet nepasiduoda

Prezidentė Dalia Grybauskaitė pagerbė penktadienį Prancūzijos sostinėje įvykdytų teroro išpuolių aukas. Lietuvos vadovė padėjo gėlių prie Paryžiaus „Bataclan“ koncertų salės, kur buvo nužudyti ir sužeisti daugiau nei 100 žmonių. „Lietuva palaiko Prancūziją ir visus jos žmones. Terorizmas neturi sienų, todėl barbariško žiaurumo akivaizdoje esame vieningi ir pasiryžę drauge apsaugoti savo žmones ir savo vertybes“, – sakė Prezidentė, pirmadienį atvykusi į gedintį „šviesų miestą“ dalyvauti Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos UNESCO 70-mečiui skirtame vadovų forume. Forumo darbotvarkę pakoregavo teroro išpuoliai – didžiausias Europos, Afrikos, Azijos, Lotynų Amerikos, arabų šalių vadovų dėmesys skiriamas saugumo padėčiai pasaulyje ir bendroms tarptautinės bendruomenės priemonėms kovai su terorizmu aptarti. – 11 psl.

Prezidentė Dalia Grybauskaitė Paryžiuje pagerbė teroristinių išpuolių aukų atminimą. Roberto Dačkaus nuotr.

PLB ir Seimas toliau dirbs kartu

Praėjusią savaitę, nuo lapkričio 10 iki 13 dienų, Vilniuje, Seimo rūmuose vyko Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB) komisijos posėdžių sesija.

Ji tradiciškai buvo pradėta J.E. vyskupo Arūno Poņiškaičio invokacija. Posėdį atidarė Seimo pirmininkė

Loreta Graužinienė, sveikinimo žodį pasakė naujoji PLB valdybos pirmininkė Dalia Henke.

Pirmasis darbinis posėdis ir prasidėjo valdybos pirmininkės Dalios Henke pranešimu apie šią praėjusią vasarą, liepos 15–17 d. Vilniuje posėdžiavusį XV PLB Seimą, svarstytus klausimus ir priimtus sprendimus. Kasdien vyko po du posėdžius. – 6 psl.

Iš k.: Vida Bandis, Henrikas Antanaitis, Dalia Shilas, Vytautas Juozapaitis, Dalia Henke, Ričardas Bačkis, Rita Tamašunienė, Ona Valiukevičiūtė, Jonas Prunskis, Zita Žvikienė, Marytė Šmitienė, Kęstutis Eidukonis, Irena Gasperavičiūtė. LR Seimo/Olgos Postaškovos nuotr.

Nuo tautos negalima tartum nuo nosinės nuardyti išsiuvinėtų inicialų – Victor Hugo

Tai – laukiniai žmonės laikraščių neskaito. Nes jie nemoka skaityti. Jie yra nemokanti. O mes? Mes esame mokanti. Mes mokame skaityti, rašyti. Mes esame daug laimingesni. Jeigu kas iš mūsų neskaitytų laikraščių, tai būtų blogesnis už laukinį žmogų. Todėl mes visados rūpinsimės ir patys laikraščius skaityti ir kitus kalbinsime skaityti. Mes dar prieš Kalėdas užsisakysime 'Kregždutę' mūsų geriausią ir pigiausią laikraštį. Mes nenorime būti nelaimingesni už laukinius žmones" („Žvaigždutė" – vaikų laikraštis. 1934 m. spalio mėnuo. 1-ji metai. Kalba netaisyta). Taip prieš 81-rius metus Lietuvoje rašė pirmuosius metus baigianti „Žvaigždutė".

O kokia lietuviškos spaudos padėtis šiandieną? Prieš dešimtį metų kasmet pradėjau apžvelgti išeivijos lietuvių laikraščių padėtį, ypač jų tiražus. Daugiausia naudojami laikraščiuose atspausdintais pranešimais JAV Pašto tarnybai. Porą skaičių palyginimui. „Amerikos lietuvių" 2005 m. buvo spausdinama 3 813 egz. Po penkerių metų tas skaičius nukrito iki 1 949 egz. „Dirva" 2005 m. spausdino 1 300 egz., o po penkerių metų – 1 000 egz. „Draugas" 2005 m. spausdino 4 500 egz., o 2010 m. 2,700 egz. Sudėjus visus tris laikraščius kartu 2005 m. jų spausdinta 9 613 egz., o po penkerių metų tas skaičius nukrito iki 5 648. Tai 41 procento sumažėjimas bendrame šių laikraščių tiraže.

Perniai metus apimančiuose pranešimuose JAV Pašto tarnybai „Amerikos lietuvių" pateikia 924 egz., „Dirva" 800 egz. ir „Draugas" 2 000 egz. Į tuos skaičius įskaičiuojami neišplatinti egzemplioriai. Kas savaitę „Amerikos lietuvių" likdavo 32 egzemplioriai. „Dirvos" kiekvieno numerio atlikdavo 247 egz. „Draugo" kiekvieno numerio vidutiniškai likdavo 136 egz.

Apibendrinant galima sakyti, kad ką tik išvardintų trijų laikraščių bendras tiražas, 2005 m. buvęs 9 613 egz., per dešimtį metų nukrito iki 3 724 egz. Tai net 61 procento sumažėjimas. Kiti skaičiai gal iš „kitos operos" ir padėties nepagerina, bet įdomumo dėlei čia galima įterpti faktą, kad „Playboy" žurnalas, kurio 1970 metais buvo spausdinama 5 600 000 egz., dabar spausdinamas 800 000 egz. tiražu. Tai yra net 86 proc. mažiau. Daug JAV leidžiamų laikraščių taip pat išgyvena panašius, gal mažiau dramatiškus, atvejus.

Šiomet prie šios metinės apžvalgos noriu prijungti ir bent dalį kitos išeivijos spaudos – Kanados „Tėviškės žiburis" ir keletą žurnalų. Du iš žurnalų yra spausdinami Lietuvoje, bet juos paminiu, nes svarbi dalis jų prenumeratorių gyvena JAV. Visus vienuolika išvardintų lietuviškų leidinių prenumeruoju, todėl apie juos ir rašau.

„Ateitis", Ateitininkų federacijos žurnalas, leidžiamas nuo 1911 m. 2015 m. jo spausdinama 1 100 egz. „Bridges" (anglų kalba) spausdinama 870 egz. „Draugas News"/„Lithuanian Heritage" (anglų kalba) leidžiami kartu ir jų tiražas 2014 m. pabaigoje buvo 3 275 egz. Tai didžiausio šiuo metu tiražo leidinys išeivijoje. „JAV LB Naujienos" – per tris metus surinko 100 prenumeratorių. „Lituanus" (anglų kalba) 2015 m. nr. 3 rašoma, kad jo spausdinama 1 620 egz. „Pasaulio lietuvis" – vos 343 egz. 2008 m. šio žurnalo tiražas buvo 611 egz. Tai tiesiog skandalingas 72 proc. nukritimas. „Pensininkas" 2015 m. kiekvieno numerio spausdino 750 egz. Pagaliau, miela viešnia iš šiaurės (Toronto, Kanados) – „Tėviškės žiburiai" kas savaitę spausdina 1 015 egz.

Nors išvardintų leidinių spausdinamų egzempliorių skaičius yra mažas ir matomai vis mažėja, to nebūtų galima pasakyti apie leidinių kokybę, jų įvairovę ir patrauklumą. Kai kurie jų turi savo internetines svetaines – tai atskira įdomi tema. Svyruoja leidinių amžius. Iš paminėtų leidinių, amžiumi vyriausi „Draugas", žengia 107-uosius gyvenimo me-

Kokie žmonės laikraščių neskaito?

ROMUALDAS KRIAUCIŪNAS

tus ir „Ateitis", jaunatviškai sulaukusi 104-erių. 100-mečio jubiliejų minės „Dirva" (įkurta 1916.08.28). Ją dabar leidžia Amerikos lietuvių spaudos ir radijo draugija „Viltis". Nuolat primenama, kad „Dirva" yra lietuvių tautinės minties laikraštis.

Rašinio pradžioje pateikiau citatą iš „Žvaigždutės" prieš 82 metus. Matomai, tada kiti vėjai putė ir skatino pagarbą ir meilę laikraščiams. O kokia padėtis dabar Lietuvoje?

Kultūros ministerijai atsiųstais leidėjų duomenimis, trys didžiausi šalies laikraščiai yra „15 min" (58 906 egz.), „Lietuvos rytas" (55 702 egz.) ir „Vakaro žinios" (54 844 egz.). Toliau seka „Laikinoji sostinė" (23 163 egz.), „100 procentų" (21 970 egz.), „Respublika" (21 653 egz.), „Šiauliai plius" (21 522 egz.), „Litovskij kurjer" (20 653 egz.), ir „Obzor" (20 465 egz.).

NUOMONĖS, KOMENTARAI

Žodžiai, įžeidžiantys lietuvius

Prieš rinkimus Lenkijos Seimo tautinių ir etninių mažumų vadovybė parengė įstatymo projektą, pagal kurį tautinės mažumos galėjo įteisinti savo kalbos vartojimą apskričių lygyje. Deja, naujai išrinktas Lenkijos prezidentas Andrzej Duda šį įstatymo projektą vetavo, neva dėl to, kad jo vykdymas pareikalautų nemažų išlaidų iš jo apskričių biudžetų.

Seinų apskrityje gyvena apie 5 tūkstančius lietuvių, kurie dėl Prezidento veto neturės galimybės savo kalba kreiptis į apskrities institucijas. Nieko nuostabaus, kad Lenkijoje gyvenančios lietuvių ir vokiečių mažumos pasipiktino tokiu Prezidento sprendimu. Tačiau toks Lenkijos prezidentos elgesys ne kiek nesujaudino Lietuvos užsienio reikalų ministro Lino Linkevičiaus. Pasak jo, dialogo ir geros kaimynystės dvasioje Lietuva ir Lenkija yra pajėgios pačios spręsti visus klausimus, susijusius su tautinėmis mažumomis.

Šioje vietoje tenka sustoti. Tenka sustoti ir pagalvoti apie Lietuvos ir Lenkijos santykius ir ar pats užsienio reikalų ministras žino, ką jis kalba. Savo faktais nepagrįstu pareiškimu ir nuomone Linas Linkevičius parodo visišką Lietuvos istorijos nežinojimą ir lenkų kultūros nepažinimą.

Ministrai, vadovaujantys ministerijoms, turi žinoti daugiau apie savo darbo sritį negu eiliniai piliečiai, nes jie yra atsakingi už daugelio piliečių gerovę. Savo sprendimuose jie turi vadovautis ne tik šiandieniniais įvykiais, bet ir praeitimi, ypač kai tas liečia valstybių santykius. Tautų būdas ir kultūra nesikeičia per vienos ar dviejų kartų gyvenimus, bet tęsiasi šimtmečius. Lietuvių-lenkų santykių istorija siekia ne tik tuos dešimtmečius, kai lenkai klasta užgrobė Vilniaus kraštą ir bandė užgrobti visą Lietuvą. Po Antrojo pasaulinio karo Lenkija neatpirė Lietuvos nei už Vilniaus okupaciją, nei už Armijos Krajowos žudynes Molėtų rajone. Prisimintina Povilo Petkevičiaus knygoje „Lenkų okupacijoje ir kalėjimuose" išsakyta mintis, kad „kalbantiems apie lietuvių-lenkų santykius, verta pasitarti ir pasiklausyti Vilniaus krašto lietuvių

1994–1996 metai laikomi laikraščių klesėjimo metai. 1995 m. buvo leidžiami 477 skirtingi laikraščiai. Vienkartinis tiražas buvo 3.4 mln. Po laikraštį kiekvienam krašto gyventojui. 2013 m. iš viso leista 252 pavadinimų laikraščių, kurių vienkartinis tiražas nukrito iki 1.5 mln. 92 proc. laikraščių buvo leidžiami lietuvių kalba, 7 proc. rusų, 1 proc. lenkų.

Skirtingai nuo laikraščių, žurnalų ir kitų periodinių leidinių skaičius auga. 1995 m. leista 212 skirtingų pavadinimų žurnalų bei kitų periodinių leidinių, o 2013 m. jau turėta 529 skirtingų pavadinimų žurnalai. Nuo 1999 m. žurnalų ir periodinių leidinių vienkartinis tiražas pralenkė laikraščių ir palaipsniui didėjo. Taip pat rašoma, kad gyventojų skaitymo pokyčiai susiję su internetu plėtra. Vis dažniau naujienas gyventojai sužino naudodamiesi internetu. 2013 m. internete naujienas skaitė 62 procentai visų 16–74 metų amžiaus gyventojų arba 91 procentas asmenų, kurie naudojami internetu. Tokių 2003 metais atitinkamai buvo 15 ir 61 proc.

Atsakant į rašinio pradžioje keltą klausimą – kokie žmonės laikraščių neskaito? – šių dienų „Žvaigždutėje" ar kitame vaikų laikraštyje būtų galima teigti, kad laikraščių galbūt neskaito tie, kurie vietoje „Žvaigždutės" pirmiausia į rankas gavo iPad...

nuomonės". Prisimintina, kad Lenkijos katalikų bažnyčia, kuri turėtų būti pavyzdžiu geriems tautų santykiams, nuo Lietuvos krikšto ligi Antrojo pasaulinio karo pabaigos, administruodama Lietuvos katalikų bažnyčią, niekino lietuvių kalbą ir skleidė polonizaciją. Dar prieš Sovietų Sąjungos subyrėjimą Seinų katedroje ji neleido atnašauti lietuviškų pamaldų.

Minėto Lino Linkevičiaus greitas, neapgalvotas išsireiškimas apie lietuvių-lenkų santykių sprendimus ir šių tautų sugyvenimą prieštarauja istorijai ir dar gyviems vilniečių prisiminimams apie lenkų elgesį. Prisimintina, kad buvusi Didžioji Lietuvos kunigaikštystė, susidėjusi su Lenkija, tapo vien paprasta Lenkijos provincija, kurioje vyravo lenkų kalba ir tvarka. Vadovautis ministro Linkevičiaus nuomone, sprendžiant lietuvių-lenkų santykius būtų tas pats, kaip važiuoti automobiliu užsimerkus.

Kaltinti vien UR ministrą L. Linkevičių dėl tokio išsišokimo būtų neišmintinga. Jis už savo veiklą yra tiesiogiai atsakingas savo viršininkui premjerui ir vykdo jo nurodymus. Prisiminimas ir ankstesnis L. Linkevičiaus, kaip Lietuvos UR ministro neįtikėtinas elgesys – atsiprašymas Lenkijos už nesuteikimą Lietuvos lenkams jų reikalaujamos teisės rašyti pavardes lenkiškai. Buvo atsiprašyta lenkų dėl to, kad Lietuvos vyriausybė jų naudai nesulaužė savo pačios Konstitucijos, kurioje aiškiai pasakyta, kad valstybinė kalba yra lietuvių.

Lietuvos premjeras ir užsienio reikalų ministras nori mus įtikinti, kad „sniegas yra juodas, o varna balta". Pagal Vakarų valstybių praktiką, Lietuvos UR ministras ir jo viršininkas – premjeras Algirdas Butkevičius už tokių valstybinių nesąmonių viešą skleidimą turėtų atsistatyti iš savo pareigų.

Jeronimas Tamkutonis

Oak Lawn, IL

Skaitytojų nuomonės nebūtinai turi sutapti su redakcijos nuomone.

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday and Saturday
except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by

the Lithuanian Catholic Press Society,
4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532.

Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284

Periodical class postage paid at Chicago, IL
and additional mailing offices.

Subscription Rates: \$150.00.

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00

JAV – metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00

Pirma klase: kasdien – \$340.00 • visos savaitės \$240.00

Kanadoje (USD): – metams \$390.00 • 1/2 metų \$210.00 • 3 mėn. \$110.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis oro paštu – metams \$615.00 • 1/2 metų \$315.00

Į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA

JAV – metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00

Kanadoje (USD) – metams \$150.00 • 1/2 metų \$120.00 • 3 mėn. \$75.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis: oro paštu – metams \$220.00 • 1/2 metų \$120.00

Į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$70.00

Mažindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesiuočiame.

„Draugo" prenumerata yra mokama iš anksto.

Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
Redakcija dirba kasdien, nuo 7:00 iki 3:00, šeštadieniais nedirba.

Vyriausioji redaktorė –

Ramunė Lapas

vyr.redaktore@gmail.com

Kultūrinio šeštadienio priedo redaktorė –

Renata Šerelytė

rainbow.vilnius@gmail.com

Redakcija už skelbimų turinį ir kalbą neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos gavus prašymą, ką nors skelbti. Redakcija straipsnius taisy savo nuožiūra. Nenaudotų straipsnių nesaugoja. Siunčiant prašome pasilikti kopiją.

Administracijos el. paštas:

skelbimai@draugas.org

administracija@draugas.org

Tai, kas nutiko Prancūzijos sostinėje Paryžiuje, buvo neišvengiama. Nujautėme, kad anoji pusė smogs. Tik nežinojome tikslios vietos ir tikslaus laiko. Šiandien akivaizdu, kad tikslių nelaimės koordinacijų neturėjo ir Prancūzijos slaptųjų tarnybų specialistai, nes jei būtų turėję, šiandien nereikėtų gedėti auku.

Baisiausia, kad terorizmo nešamų baisybių Europa su JAV neišvengs ir ateityje.

Kad ir kokį solidų finansavimą duotume, pavyzdžiui, Prancūzijos žvalgyboms, jos nepajėgs garantuoti absoliutaus saugumo, nes neįmanoma garantuoti absoliutaus saugumo, kai tramdyti tenka nei kalėjimo iki gyvos galvos, nei mirties bausmės nebijančius žmones.

O tai reiškia, jog, nepaisant VSD pranešimų apie sąlyginai ramią padėtį, nuo teroristinių išpuolių neapsaugota ir Lietuva. Beje, privalome suprasti, jog Lietuva tokiomis akimirkomis kur kas mažiau saugi nei Prancūzija. Prancūzai bent jau ramūs, kad pagrindinius gynybinius pajėgumus sukcentravę terorizmo prevencijai, jie nesulauks peilio į nugarą – Kremliaus agresijos.

O mes prisimename karčią 1991-ųjų pamoką. Vos tik Vakarų pasaulis susirūpino Kuveito likimu, tą pačią akimirką buvo primiršta Baltijos valstybių nepriklausomybės byla. SSRS imperialistai teisingai skaičiavo: kol JAV ir Didžioji Britanija įklimpusi Kuveito smėlynuose, tol Maskva turinti laiko terioti Lietuvai. Todėl prasminga klausti, ar panaši nelaimė neištiks mūsų ir 2015-aisiais?

Fanatikų išpuoliai Paryžiuje jau pakenkė rusų okupacinių struktūrų iš savo žemių išstumti nepajėgiančiai Ukrainai. Pasaulio dėmesys nukreiptas tik į Paryžių. Kijevo bėdos pamirštos. Kijevo vargai pasauliui jau pradeda nusibosti. Visi raudoja dėl žuvusių civilių prancūzų, o kasdien žūstantiems ukrainiečių kariams nebeužtenka ašarų.

Be kita ko, Paryžius vis garsiau šaukia, esą Europos Sąjunga nuo šiol privalo būti atlaidesnė Vladimirui Putinui. Tik pamanyk, susiformavus teroristiniam – islamistiniam Gordijo mazgui, Kremliaus nuodėmės, lyginant su Islamo valstybės keliamais pavojais, nėra jau tokios baisios? Tik įsivaizduok, Europa neišsivers be Rusijos paramos gaudydama islamo teroristus...

Vokietija irgi gudrauja. Ji linkusi su teroristiniu Kremliumi derėtis dėl naujų energetinių projektų ignoruojant Vilniaus, Rygos ir Talino energetinius interesus. Situacija bjauri. Vokietija visiškai nebijo Rusijos agresijos, todėl ir flirtuoja su V. Putinu, su kuriuo padorūs politikai vis tik neturėtų sėstis prie vieno derybų stalo. O Lietuva per silpna, kad priverstų Vokietiją persigalvoti. Sunku patikėti, jog Angela Merkel įsiklausytų į europarlamentaro Gabrieliaus Landsbergio perspėjimus, esą Berlynui nedera priimti sumaniai užmaskuotų V. Putino „energetinių meduolių“.

Kitas pavojus – mūsų nenoras apie rimtas problemas kalbėti atvirai, ieškant ne tik svetimų, bet ir savų klaidų. Kodėl Kuveito išlaisvinimas 1991-aisiais buvo sėkmingas, o Afganistano, Irako, Libijos, Sirijos operacijos – tokios komplikotos? Kodėl mes manome, jog mūsų vakarietiškas gyvenimo būdas – tobulas, o visos kitos vertybės – niekam tikusios? Ar jau suprantame, jog prancūziškos karikatūros, kuriose juoktasi iš musulmonams šventų dalykų, nevertos civilizuotų, demokratiškų, padorių žmonių pagarbos? Ar mes tikrai musulmonus pažįstame taip giliai, kad galėtume apie juos konstruoti kategoriškas išvadas?

Žvelgiant į Paryžiaus tragediją dera nepamiršti visų konflikto dedamųjų. Omenyje turiu kad ir gilų išpūdį palikusių Martyno Starkaus ir Jono Banio filmą „Karas 2020. Rusijos informacinė agresija“. Kaip Rusija mulkina Vakarus, kaip ji meluoja, dezinformuoja, klautoja, – daug girdėjome, daug žinome. Tačiau pagrindinė šio konkrečius faktus, palyginimus, pavyzdžius pateikiančio filmo vertė – atvirumas. Filmo režisieriai skelbia labiausiai nerimą keliančią žinią: Rusija senų seniausiai kurpia Baltijos valstybių okupacijos planus. Baltijos valstybių užgrobimo scenarijai rengiami tikriausiai dar nuo tų laikų, kai į valdžią atėjęs Vladimiras Putinas sumanė atgaivinti Sovietų Sąjungos himną. Tik į šią detalę mes, naivuoliai, tuomet neatkreipėme dera-

Lietuva mažiau saugi nei Prancūzija

GINTARAS VIŠOCKAS

mo dėmesio.

Žodžiu, Kremlius rimtai ruošiasi mus pulti. Kremlius laukia tik tinkamo momento. Ar susiklostys Kremliaus agresoriams palankios aplinkybės, priklauso ir nuo Europos. Tų „jeigu“ yra labai daug. Jei didžiosios Europos valstybės pasirodys bejėgės kontroliuojant migrantų krizę, jei Paryžiuje, Berlyne, Londone ir Romoje į valdžią plūstelės kraštutiniai dešinieji, jei Europoje aidės teroristinių sprogimų ir šūvių garsai, jei ji neatsisakys kai kurių pasensusių, sustabarėjusių politikorektiškumo, multikultūralizmo dogmų, jei ten nebus subalansuotos žmogaus ir tautos teisės, Lietuva teturės tik vieną rimtą sąjungininką, – JAV.

Ar Kremliui susidarys palankios puolimo sąlygos, priklauso ir nuo pačių lietuvių. Bet Lietuvos vidaus padėtis tokia pat chaotiška kaip ir kitose Europos valstybėse. Lietuviai, kurie tenori, kad lietuviškuose dokumentuose visi pavadinimai ir pavardės būtų užrašomos tik lietuviškai, kai kurių žurnalistų, politikos apžvalgininkų, komentatorių jau užgausiai pravardžiuojami zombiais ir retrogradais (Rimvydo Valatkos ir Laimanto Jonušio sugalvoti epitetai). Lietuvoje per daug lietuvių, kuriems rūpi tik Lietuvos lenkų padėtis, o į Lenkijoje gyvenančių lietuvių vargus – nusišpjauti.

Pasirodo, turime net Vilniaus universiteto Fi-

lologijos fakulteto dekaną Antaną Smetoną, kuris viešai meluoja, esą dėl grubiai mums brukamų svetimų raidžių Lenkija niekuo dėta.

Esama ir lietuvių, kurie ragina, vaizdžiai tariant, prieš statant paminklus ar kabinant atminimo lentas Lietuvos partizanams, pirmiausiai paprašyti žydų leidimo („Lietuvos ryto“ apžvalgininkas Valdas Bartasevičius).

Žodžiu, Lietuvoje vis daugiau ir daugiau lietuvių, kuriems pirmiausiai rūpi ne lietuviški, bet lenkiški, žydiški, vokiški ir dar velniai žino kokie interesai. O tiems, kuriems, regis, vis tik rūpi ir savi reikalai, jau nebegali atvirai prabilti. Atsiverskite lapkričio mėnesio žurnalą „Valstybė“, kur redaktorius Eduardas Eigirdas paskelbė straipsnį „V. Putinas Lietuvoje sėkmingai įgyvendina planą B“. Straipsnis reikalingas. Autorius paaiškina, kaip Kremlius, nesugebėjęs Europos pavergti ekonomiškai, pasirinkdamas grubius, agresyvius, tiesmukiškus būdus, nūnai ėmė ieškoti subtilesnių priemonių. Tai gi papirkinėja – ieško savo gerbėjų tarp politikų, žurnalistų, verslininkų, siūlydamas jiems pelningus projektus ir kontraktus. Kai šie užtektinai giliai įklimpis, tada Kremlius ir atsigrėibs.

Tačiau toje publikacijoje – nė vienos konkrečios pavardės, nė vienos konkrečios firmos ar įmonės pavadinimo. Leidinio redaktorių galima suprasti – Lietuvoje tiek daug politikorektiškumo ir žmogaus teisių, kad kiekvienas, konkrečiai apkaltintas simpatijomis Kremliui, žurnalą pajėgus užtampyti po teismus. Štai kodėl apsiribojama abstrakčiais apibendrinimais, štai kodėl vengiama konkretybių.

Ir vis dėlto jei trokštame būti saugūs, be konkrečių priekaištų konkretiems lietuviškųjų interesų ignoruotojams neišsiversime.

Seimo delegacija lankosi JAV

Seimo delegacija, kurią sudaro Seimo pirmininko pirmasis pavaduotojas Vydas Gedvilas, Seimo pirmininko pavaduotojas, Seimo Europos reikalų komiteto pirmininkas Gediminas Kirkilas, Seimo opozicijos vadovas Andrius Kubilius ir Seimo narys Emanuelis Zingeris, lapkričio 16–20 dienomis lankysis Washingtone, kur dalyvaus susitikimuose su JAV Senato ir Atstovų Rūmų Europos reikalų pakomitečių atstovais.

Vizito programoje numatomi susitikimai su JAV Senato nariais Christopher Murphy ir John McCain, Senato mažumos lyderio pavaduotoju Richard Durbin, JAV Kongreso Atstovų Rūmų Užsienio reikalų komiteto Europos reikalų pakomitečio pirmininku Dana Rohrabacher, Senato Užsienio reikalų komiteto Europos ir regioninio saugumo bendradarbiavimo pakomitečio pirmininku Ron Johnson ir pavaduotoja Jeanne Shaheen, Prezidento Barack Obama nacionalinio saugumo patarėja Avril Haines.

Seimo nariai planuoja susitikti su JAV Valstybės departamento pareigūnais, su buvusiu JAV Valstybės sekretoriaus pavaduotoju William Burns, Transatlantinės prekybos ir investicijų partnerystės sutarties derybininkais, JAV Atstovų Rūmų Baltijos draugų grupės („Baltic Caucus“) nariais ir kt.

Su Informacijos viešinimo užsienyje organizacija („Broadcasting Board of Governors“ – BBG), „Amerikos balso“ ir „Laisvosios Europos“ radijo vadovais ir atstovais Lietuvos parlamentariai aptars paramą demokratinei žiniasklaidai ir demokratinių Vakarų vertybių sklaidą, kovą su Rusijos skleidžiama valstybine propaganda.

Vizito metu Seimo delegacija ketina dalyvauti diskusijoje-interviu su „Washington Post“ redaktoriaus pavaduotoju Jackson Diehl, strateginėse apskritojo stalo diskusijose su JAV saugumo ir gynybos ekspertais (apie Baltijos regiono saugumą) ir svarbiausių JAV nevyriausybinių organizacijų vadovais, diskusijoje su Jungtinio Baltijos Amerikos nacionalinio komiteto, Komunizmo aukų memorialo fondo vadovais, diskusijoje su Amerikos Lietuvos verslo tarybos (ALBC) nariais.

Lietuvos atstovai taip pat dalyvaus priėmime Lietuvos ambasadoje Lietuvos kariuomenės dienos proga, Ritos Gabys (Rita Gabis) knygos „A Guest at the Shooters' Banquet“ pristatyme, aplankys Holodomoro memorialą ir Komunizmo aukų memorialą.

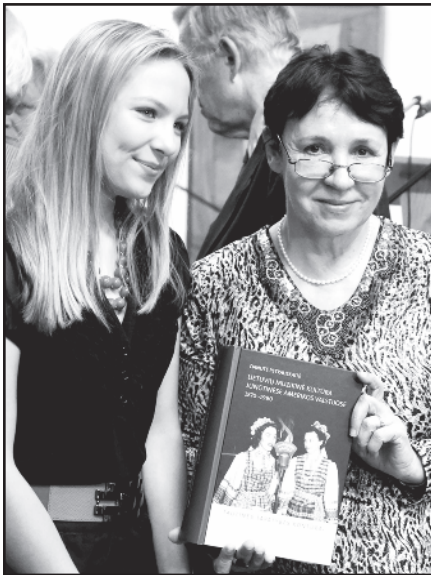
ELTA

TELKINIAI

Su knyga ir lyra – Lietuvos keliu

Danutės Petrauskaitės knygos apie JAV lietuvių muzikinę kultūrą sutiktuvės

Solistė Agnė Giedraitytė ir autorė Danutė Petrauskaitė.

Sutiktuvėms pasibaigus. Pirmoje eilėje iš k.: maestro Alvydas Vasaitis, Manigirdas Motekaitis, Rūta Pakštaitė-Cole, autorė Danutė Petrauskaitė, Agnė Giedraitytė, Mindaugas Razumas, LTSC darbuotojos Kristina Lapienytė, Loreta Timukienė, Genutė Razumienė. Antroje eilėje iš k.: pianistas Vidus Neverauskas ir „Dainavos“ ansamblio vyrų vienetas. Jono Kuprio nuotraukos

RIMAS ČERNIUS

Terminas „magnum opus“ žymi ypatingai svarbų ir reikšmingą literatūrinį ar meninį veikalą. Toks terminas, be abejo, tinka profesorės Danutės Petrauskaitės neseniai pasirodžiusiai knygai „Lietuvių muzikinė kultūra Jungtinėse Amerikos Valstijose 1870–1990“. Ši knyga išsamiai aprašo JAV lietuvių muzikinį gyvenimą nuo XIX amžiaus pabaigos iki XX amžiaus pabaigos. Knyga yra profesorės Petrauskaitės „magnum opus“. Jos pačios žodžiais tariant, tai išėivijos muzikos enciklopedija. Lapkričio 8 dieną, sekmadienį, Lietuvių dailės muziejuje Lemonte vyko šios knygos sutiktuvės, kurias organizavo Lituanistikos tyrimo ir studijų centras (LTSC).

Lietuvių dailės muziejaus salę puošė LTSC paruošta paroda apie JAV ir Kanados lietuvių dainų šventes (tai ta pati paroda, kuri buvo rodoma vasarą vykusios X Šiaurės Amerikos dainų šventės metu). Paroda popietei labai tiko, nes ji akiškai parodė, koks įvairus buvo ir tebėra muzikinis JAV ir Kanados lietuvių gyvenimas. Popietės dalyviai, užimdami vietas Dailės muziejaus salėje, taipogi galėjo stebėti filmą apie kompozitorių Juozą Žilevičių, kuris prieš pat renginį buvo „prikeltas gyvenimui“.

Popietę pradėjo LTSC Tarybos pirmininkas dr. Robertas Vitas. Pasveikinęs visus atvykusius, pabrėžė Centre laikomų archyvų svarbą. Kad būtina išlaikyti mūsų kultūros kraitį, teigė ir Genutė Razumienė – LTSC veikiančio Žilevičiaus-Kreivėno muzikologijos archyvo direktorė. Ji pakvietė profesorę Danutę Petrauskaitę pristatyti savo knygą.

Muzikologė, Klaipėdos universiteto profesorė Danutė Petrauskaitė papasakojo, kaip atsirado jos knyga apie JAV lietuvių muzikinę kultūrą. Profesorė pirmą kartą atvyko į Ameriką 1991 metais ir aplankė Žilevičiaus-Kreivėno muzikologijos archyvą, nes norėjo parašyti knygą apie Juozą Žilevičių. Berinkdama medžiagą apie Žilevičių, ji daug sužinojo apie Amerikoje dirbančius lietuvius vargonininkus, apie čia veikusius ir veikiančius lietuvių chorą, apie dainų šventes. Tas žinias panaudojo, rašydama straipsnius apie Amerikos lietuvių muzikinį gyvenimą, bet po kiek laiko nutarė visą medžiagą sudėti į vieną knygą. Taip ir atsirado antologija „Lietuvių muzikinė kultūra Jungtinėse Amerikos Valstijose 1870–1990“. Profesorė sakė, kad jai buvo svarbu ne vien tik kataloguoti JAV lietuvių muzikinę veiklą – ji norėjo parodyti, kaip muzika padėjo lietuviams išlikti lietuviams. Anot profesorės, JAV lietuvių muzikinė veikla buvo nuolat nukreipta į Lietuvą ir prisidėjo prie Lietuvos nepriklausomybės kūrimo ir atgavimo.

Profesorė Petrauskaitė paaiškino, kad ji naudojosi dviem pagrindiniais šaltiniais: LTSC archyvais ir Klaipėdos universitete saugomu dr. Kazio Pemkaus archyvu. Profesorė pasidžiaugė, kad LTSC

darbuotojai (Kristina Lapienytė, Loreta Timukienė ir Vytautas Beleška) ne tik leido jai naudotis LTSC archyvų medžiaga, bet ir nuoširdžiai su ja bendradarbiavo. „Pajutau didelį jų norą man padėti“, – sakė profesorė. Ji pažymėjo, kad knygos rašymo sąlygos Lietuvoje buvo sunkios, ypač finansiniu atžvilgiu. Knygos išleidimui pinigų paskyrė Europos Sąjunga. Tačiau autorei reikėjo laikytis griežto Europos Sąjungos nustatyto termino. Kai profesorė baigė rašyti knygą, jai dar reikėjo paruošti bibliografiją, asmenvardžių rodykles. Profesorė, būdama Prancūzijoje, ji tą bibliografiją ir tas rodykles paruošė Seino upės pakrantėje Paryžiuje. Knyga, kuri buvo rašoma Čikagoje, Klaipėdoje, Paryžiuje, pagaliau 2015 metais buvo išleista Vilniuje.

Aptarti tūkstančio puslapių knygą yra sunkus uždavinys. Tą uždavinį atliko muzikas, dirigentas, pianistas Alvydas Vasaitis. Maestro Vasaitis suglaustai, bet nuosekliai supažindino popietės dalyvius su profesorės Petrauskaitės knyga. Jis paaiškino, kad knyga susideda iš trijų dalių. Pirmą dalį pavadinta „Prie ištakų“. Joje autorė aprašo sąlygas, kurios privertė lietuvius, lietuvių muzikus palikti savo tėvynę ir aptaria išėivijų pastangas neištripti tautų lydimo katilė. Antra dalis pavadinta „Lietuvių muzikinė kultūra XIX a. pabaigoje – XX a. pirmoje pusėje“. Joje aprašoma plati tų laikų veikla, į kurią įeina vargonininkų sąjunga, chorų sąjungos, tautiniai renginiai. Trečia dalis – „Lietuvių muzikinė kultūra XX a. antroje pusėje“ – pasakoja apie to laikotarpio dirigentus, dainininkus, pianistus, stygininkus, orkestrus, koncertus, operų ir operėčių pastatymus. Maestro Vasaitis pabrėžė milžinišką profesorės Petrauskaitės atliktą darbą. Anot prelegento, profesorė Petrauskaitė turbūt daugiau žino apie JAV lietuvių muzikinę veiklą negu patys JAV lietuviai.

Popietę pratęsė nuotaikinga muzikinė programa, kuri buvo tarsi knygos iliustracija. Tuo pačiu meninė programa įrodė, kad JAV lietuvių muzikinė veikla tebegyvuoja, kad JAV lietuvių muzikinės veiklos istorija tęsiasi. Meninę programą pradėjo

Rūta Pakštaitė-Cole ir Mindaugas Razumas, birbynėmis atliko Rūtos Pakštaitės-Cole tėvelio Balio Pakšto mėgstamą dainą „Bėkit, bareliai“. Dainą apie dagilėlį, kurią dainuodavo Rūtos močiutė, Pakštaitė-Cole atliko su savo dukra Vilija ir Agne Giedraityte. Taigi, pirmosios dvi dainos tarsi sujungė keturias Pakštų šeimos kartas.

„Dainavos“ ansamblio vyrų vienetas (Darius Polikaitis, Kastytis Šoliūnas, Audrius Polikaitis, Marius Polikaitis ir Liudas Landsbergis) atliko penkias dainas (pianinu akomponavo Vidus Neverauskas): Juozo Zdanavičiaus aranžuotą liaudies dainą „Suskyniau skynimą“, Vytauto Juozapaičio harmonizuotą dainą „Ant kalno karklai siūbavo“, taip pat „Pasdabojau sau mergele“ ir „Šaltyšių“, ir Fausto Stroliaus „Partizano mirtį“. Šios dainos klausėsi ir į popietę atvykę praeitais metais mirusio mylimo muziko, chorvedžio Fausto Stroliaus našlė ir du sūnūs.

Į sceną sugrįžo Rūta Pakštaitė-Cole su smuiku ir Mindaugas Razumas su vamzdeliu. Kartu su Vilija Cole ir Agne Giedraityte jie atliko dainą „Vai tu bitele“. Būgnu akompanavo Aras Biskis. Meninę programą užbaigė „Dainavos“ ansamblio vyrų vienetas, be kita ko atlikęs ir žymaus čekų kompozitoriaus Antonin Dvorak kūrinį lietuvių liaudies dainų motyvais (lietuviškas dainos tekstas – muziko Vytauto Stroliaus nuopelnas). Lyriškai nuteikė Juozo Stroliaus daina „Atsimenu namelį“ ir Juozo Žilevičiaus daina „Vaikščiojau po žalią girelę“. Romantiškai nuskambėjo daina „Su tavim“ (žodžiai – Bernardo Brazdžionio, muzika – Dariaus Polikaitis). Meninės programos pabaigai – smagi, linksma Aloyzo Jurgučio „Žemaičių polka“.

Danutė Petrauskaitė padėjo visiems jos knygos sutiktuvėms ruošėjams, dalyviams, meninės programos atlikėjams. Savo knygą ji padovanojo Rūtai Pakštaitė-Cole, žymaus išėivijos lietuvių muziko Balio Pakšto dukrai, ir muzikui, pianistui Manigirdui Motekaičiui. Kadaiše Maironis ragino lietuvius paimti arklą, knygą, lyrą ir eiti Lietuvos keliu. Profesorės Petrauskaitės knyga rodo, kiek išėivijos lietuviams buvo ir tebėra svarbi muzika – „lyra“.

„Dainavos“ ansamblio vyrų vienetas: Darius Polikaitis, Kastytis Šoliūnas, Audrius Polikaitis, Marius Polikaitis ir Liudas Landsbergis.

„Lietuvos projektas“

Iš dešinės: LR garbės konsulė Krista Bard, šv. Adriejaus lietuvių parapijos klebonas Petras Burkauskas, Daiva Kazlauskas, LR ambasadorius JAV Rolandas Kriščiūnas su UPenn studentais.
„Lietuvos projekto“ archyvo nuotr.

VITALIJA DUNČIENĖ

Sekant Lietuvos naujienas žiniasklaidoje, susidaro gana niūrokas realybės vaizdas: alkoholis, emigracija, savižudybės, narkomanija, korupcija, klaidi nepagarba nei savo, nei savo artimo žmogaus gyvybei... Skelbiama, kad Lietuva užima vieną iš pirmiausių vietų pasaulyje pagal išgeriamą alkoholio kiekį ir pagal savižudybių skaičių. Prieš kelias savaites apdujęs nuo alkoholio, daugelį kartų teistas, valkata nužudė 4 Kražių miestelio moteris. Skraidantys girti vairuotojai žudo save ir bet kurį kelyje sutiktą žmogų. Tūkstantis Lietuvos žmonių kasmet drastiškai atima sau gyvybes. Lietuvos liaudis yra pastebėjusi, kad „viena bėda nevaikšto“, arba „ant palinkusio berželio visos ožkos lipa“ – Lietuvos valstybę kankina daugelis bėdų, kurių vis nepavyksta atsikratyti.

Negalima sakyti, kad Lietuvos valstybė nesistengia šių problemų spręsti, bet... padėtis ne tik kad negerėja, bet – blogėja. Pagal prof. N. Žemaitienės ir prof. A. Zaborsko moksleivių 1994 m. apklausą teiginiui, kad žmogus turi savižudybės pasirinkimo laisvę, pritarė 37 proc. apklaustų moksleivių. 1998 m. požiūris į savižudybę buvo dar pozityvesnis – tokio pasirinkimo teisei pritarė 42 proc. moksleivių.

Kai Philadelphia konsulinio korpuso asociacijos pirmininkė, Lietuvos garbės konsulė Krista Bard, išgirdo, kad University of Pennsylvania (UPenn) magistratūroje studijuojantys studentai siūlo savanorišką pagalbą, kokios nors problemos sprendimui, ji negalėjo šio pasiūlymo atsakyti – taip gimė „Lietuvos projektas“.

Kas tie studentai, kurie pasižadėjo susipažinti su Lietuvos savižudybių situacija ir sukurti tinkamiausią savižudybių prevencijos programą Lietuvai? Tai šauni studentų grupė Penn Science Diplomacy Group (PSDG), kuri siekia ne tik mokslinių aukštųjų biologijos mokslo srityje, bet taip pat domisi, kaip mokslas gali būti panaudojamas diplomatinė santykių plėtojimui ir prisidėti prie tarptautinių mokslinių ryšių kūrimo.

Studentų grupę sudaro:

Amanda Hay: grupelės vadovė; studijuoja magistratūroje mikrobiologiją, turi patirties konsultuojant ir renginių planavime.

Enrique Lin Shiao: PhD programos studentas. Studijuoja biochemiją, molekulinę biofiziką, epigenetiką ir turi patirties visuomenės sveikatos apsaugoje.

Kristel Emmer: studijuoja magistratūroje genų terapiją ir antivirusinių vakcinų vystymą; vakcinacijos įtaka visuomenės sveikatai.

Jamie DeNizio: PhD programos studentas. Studijuoja biochemiją, molekulinę biofiziką (tyrimų objektas epigenetika ir bendras genų reguliavimas). Dalyvauja visuomenės sveikatos programoje (epidemiologija, statistika, sveikatos politika ir administravimas). Turi patirties kuriant ryšius tarp sveikatos apsaugos ir mokslo.

Qi Fu: studijuoja magistratūroje biologiją. Turi patirties su programavimu ir konsultavimu.

Nick Holdreith: PhD programos studentas. Studijuoja kamienines ląsteles ir generacinę biologiją (kraujo kamieninės ląstelės, leukemija ir kaulų čiulpų nepakankamumo ligos). Turi patirties visuomenės sveikatos intervencijos ir propagavimo srityje.

Lietuvos garbės konsulė Krista Bard šią jaunų studentų grupę jau supažindino su Lietuvių katalikų mokslo akademijos akademike, psichologe, socialinių mokslų daktare, savižudybių prevencijos komisijos Pasaulio sveikatos organizacijos Psichikos sveikatos sektoriuje oficialia Lietuvos atstove, LR Seimo Sveikatos reikalų komiteto neetatine eksperte, profesore Danute Gailiene. Profesorė Gailienė JAV studentams jau atsiuntė šūsnis informacijos apie Lietuvos savižudybių situaciją. University of Pennsylvania mokslo diplomatijos grupė (PSDG) „Lietuvos projekto“ darbus jau pradėjo.

Bet Lietuvos garbės konsulei Kristai Bard rūpinimasis Lietuvos problemomis niekada nesibaigia. Konsulė mėgsta sakyti – „pradėjus kelią ir žengiant žingsnį po žingsnio, galima pasiekti tikslą“. Dabar konsulė ieško lėšų ir galimybių, kad nors „Lietuvos projektos“ vadovė turėtų galimybę nuvažiuoti į Lietuvą ir savo esybe pajustų Lietuvos realią situaciją. Būna palinkėti visiems „Lietuvos projekto“ dalyviams sėkmės, ieškant sprendimų labai sunkiems uždaviniais.

Konferencija Baltijos kraštų saugumo klausimu

Craig Snyder – Philadelphia „World Affairs Council“ prezidentas ir generalinis direktorius (iš k.): Marki Tihhonova-Kreek – Estijos atstovybės vyriausioji patarėja, Latvijos ambasadorius Andris Razans, Lietuvos ambasadorius Rolandas Kriščiūnas.

DANUTĖ GEDEIKA

Spalio 8 d. Garbės konsulė Krista Bard ambasadorių konferencijoje, kuri vyko Philadelphiaje, „World Trade Center“, supažindino klausytojus su šios konferencijos tema Baltijos kraštų klausimu – ar šis regionas yra saugus? Ar Rusija tik laukia?

Konsulė Bard pristatė „World Trade Center“ prezidentę Linda Mysliwy Conlin, kuri apibūdino Baltijos kraštų rūpestį ir leido kraštų atstovams pasidalinti mintimis, ko jie tikisi iš NATO. Svarbiausia – ar NATO įgyvendins savo išpareigojimus?

Naujai paskirtasis Lietuvos ambasadorius JAV Rolandas Kriščiūnas į padėtį žvelgė optimistiškai ir teigė, kad Lietuva tikisi iš NATO to, kas yra parašyta sutartyje.

Latvijos ambasadorius JAV Andris Razans buvo nusiteikęs panašiai – pasitikėti NATO sprendimu.

Estijos ambasados Washingtono vyriausioji patarėja Marki Tihhonova-Kreek kalbėjo ir apie kibernetinį saugumą. Estija kartu su Latvija ir Lietuva tikisi paramos iš NATO. Visi trys atstovai buvo įsitikinę, kad jų šalių kariuomenės yra pasiruošusios prisijungti prie bendro gynybos tikslo. Visi trys atstovai buvo įsitikinę, kad NATO įvykdys savo pažadus.

Toliau buvo kalbama apie šalių dirbtinio intelekto ir lazerių galimybes, kapitalo investavimą, įvairių šalių ekonominę įtaką ir kt. Solidarčiai buvo teigta – su EU ir NATO žengti pirmyn.

Pasibaigus oficialiajai programai klausytojai turėjo progos su prelegentais pabendrauti.

Diskusijų dalyviai su konferencijos organizatoriais (iš k.): K. Bard, C. Snyder, R. Kriščiūnas, M. Tihhonova-Kreek, A. Razans ir L. Conlin – „World Trade Center of Philadelphia“ prezidentė.

Ambasadorius R. Kriščiūnas ir LR garbės konsulė K. Bard (centre) su lietuviais, konferencijos dalyviais.
Rimo Gedeikos nuotraukos

Iš k. Raimundas Markauskas, Kęstutis Masiulis, Vida Bandis, Arminas Lydeka, Dalia Henke, Benediktas Juodka, Dalia Šilas, Vydas Gedvilas, Valerijus Simulik. LR Seimo/Olgos Postaškovos nuotr.

PLB ir Seimas toliau dirbs kartu

Atkelta iš 1 psl.

Darbotvarkė labai įtempta

Pirmosios dienos rytiniame susirinkime buvo nagrinėti klausimai, susiję su lietuvių kalbos, kaip užsienio kalbos nuostatomis. Po pietų buvo aptariamas atskiros vienmandatės rinkimų apygardos užsienyje gyvenantiems piliečiams įteisinimas, o taip pat dvigubos pilietybės problematika.

Antroji diena buvo skirta temai, kuri be galo aktuali ne vien Lietuvai, bet ir visai Europai – pabėgėlių krizė. Čia kalbėjo įvairių ministerijų, kurias liečia arba dar lies ši problema, ministrai, patys aukščiausi šalies valdininkai, labiausiai kvalifikuoti specialistai.

Kita labai svarbi Lietuvos aktualija – pastaraisiais mėnesiais ir šiomis dienomis itin aktyviai aptarinėjama tema – naujojo darbo kodekso įgyvendinimas, dėl ko šalyje daug tariamasi, baramasi, diskutuojama ir ginčijamasi. Rodos ginčams galo nematyti – Vyriausybė ir darbdaviai siūlo vieną, su tuo nesutinka profsąjungos, arba priešingai – nesutinka kita pusė.

Trečiosios dienos, ketvirtadienio posėdžiuose buvo nagrinėtas Lietuvos piliečių išnaudojimas užsienyje ir valstybės pagalba nukentėjusiems bei valstybės atkūrimo šimtmečio, kuris vyks 2018-aisiais metais minėjimo programos aptarimas. Ginčų ir neaiškumų sukėlė idėja pastatyti paminklą-skulptūrą „Pasaulio lietuvių vienybės karūna“.

Vakarinėje sesijoje buvo analizuota, kaip žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose pristatomas emigrantas. Juk kartais, paskaičius kokį straipsnį ar pažiūrėjus televizijos reportažą apie tautiečius, būna gėda pasisakyti, kad esi lietuvis. Kas kaltas dėlto? O gal kartais ir mes patys...

O kas gi nuveikta?

Paskutinę dieną komisija savo

darbingą savaitę apžvelgė spaudos konferencijoje.

Joje buvo išsakytos pačios svarbiausios ir reikšmingiausios nuostatos sesijos dienomis nagrinėtomis temomis. PLB ir Seimo komisija pasiekė bendrosios nuostatos referendumo dėl dvigubos pilietybės įteisinimo klausimu. Ją pristačiusi komisijos atstovė Irena Gasparavičiūtė išreiškė mintį, kad šiuo metu nėra tinkamas laikas rengti referendumą dėl dvigubos pilietybės įteisinimo Konstitucijoje.

Jos teigimu, komisija pritarė Pilietybės įstatymo pakeitimo projektui, kuriame numatyta, kad Lietuvos Respublikos pilietis gali būti kartu ir kitos valstybės pilietis, jeigu jis Lietuvos Respublikos pilietybę ir kitos valstybės pilietybę įgijo gimdamas. Yra siūloma išbraukti sąlygą, kad toks asmuo turi iki 21 metų apsispręsti, kurią pilietybę pasirinkti.

„Norime pasidžiaugti, kad žengtas žingsnis pirmyn. (...) Komisija pritarė Pilietybės įstatymo pakeitimui, kad Lietuvos Respublikos pilietis gali būti kartu ir kitos valstybės pilietis, jeigu jis Lietuvos pilietybę ir kitos valstybės pilietybę įgijo gimdamas, tai yra siūloma išbraukti sąlygą, kad toks asmuo iki 21 metų turi apsispręsti, kurią pilietybę pasirinkti“, – pranešė komisijos narė I. Gasparavičiūtė.

Anot jos, šie pakeitimai išspręstų tikrai didelės dalies Lietuvos piliečių problemą dėl dvigubos pilietybės išsaugojimo, tačiau ne visų.

„Įseitų paradoksas, kad mama pilietybę prarastų, bet vaikas pilietybę išsaugotų visam laikui. Tačiau tų vaikų, gimusių mišrioje santuokose arba užsienyje, problema išspręstų. Jis neturėtų būdamas 21 metų pasirinkti, kurios pilietybės atsisakyti“, – teigė PLB atstovė.

Tuo pačiu komisija pakartojo anksčiau reikšią poziciją, kad nepriartaria sumanymui surengti referendumą dėl dvigubos pilietybės įteisinimo. „Komisijos nuomone, šiuo metu

nėra tinkamas laikas rengti referendumą dėl Konstitucijos 12 straipsnio pakeitimo“, – sakė I. Gasparavičiūtė.

Lietuvos Seimui yra likęs vienas balsavimas, kad minėtos Pilietybės įstatymo pataisos būtų priimtose. Pagal jas, užsienyje ar mišrioje šeimoje gimę lietuvių vaikai automatiškai išsaugotų dvigubą pilietybę.

Šiuo metu Pilietybės įstatymas leidžia dvigubą pilietybę asmenims, kurie kitą pilietybę įgyja gimdami, tačiau sulaukę 21-erių jie privalo rinktis Lietuvos arba kitos valstybės pilietybę. Dviguba pilietybė taip pat leidžiama tiems, kurie iš Lietuvos pasitraukė okupacijos metu iki Nepriklausomybės atkūrimo 1990-aisiais, taip pat tiems, kurie pilietybę įgijo automatiškai – gimdami arba per santuoką. Tačiau dvigubą pilietybę turintieji nuo gimimo, sulaukę pilnametystės, per trejus metus privalo apsispręsti, kurią pilietybę pasirinkti.

Dviguba pilietybė neleidžiama tiems, kurie išvyko iš Lietuvos po nepriklausomybės atkūrimo, bet užsienio lietuviai siekia, kad būtų įteisintas dvigubos pilietybės institutas.

Konstitucinis Teismas yra išaiškinęs, kad iš esmės plačiau leisti naudoti dvigubą pilietybę galima tik pakeitus Konstituciją. Apie pilietybę kalbant Konstitucijos 12 straipsnis gali būti keičiamas tik referendumo. Seime šiuo metu svarstomas siūlymas referendumą dėl dvigubos pilietybės įteisinimo surengti kitąmet spalį kartu su Seimo rinkimais.

PLB valdybos pirmininkė Dalia Henke teigiamai vertino pataisas, kurios leistų užsienyje ar mišrioje šeimoje gimusiems lietuvių vaikams automatiškai išsaugoti dvigubą pilietybę. Šiuo metu tokie asmenys sulaukę 21-erių metų turi rinktis Lietuvos arba kitos valstybės pilietybę. D. Henke sako, kad ši pataisa, dėl kurios Seime dar liko paskutinis balsavimas, yra geras postūmis dvigubos pilietybės link.

Įspūdžiai sesijai pasibaigus

PLB valdybos pirmininkė Dalia Henke:

„Smagu, kad ši Seimo ir PLB komisija tęsia savo veiklą, savo darbus, ir jau dabar planuojamas kitas jos posėdis. Tai gera žinia – reiškia, komisija išliks. Labai tikiuosi, kad ji išliks ir po Seimo rinkimų 2016-aisiais. Galbūt reiktų keisti komisijos darbo formas, parinkti temas, kurios būtų daugumai priimtinos, tačiau pats toks formatas Pasaulio Lietuvių Bendruomenei yra labai svarbus. Tai yra puiki galimybė tiesiogiai susitikti su Seimo nariais ir spręsti problemas. Kitas formatas – Užsienio lietuvių koordinacinė taryba, kuriai vadovauja šalies premjeras. Ten prie vieno stalo susėda PLB valdyba, premjeras ir dar 6 ministrai.

Numatome akciją „Balsuok 2016“ – dėl internetinio balsavimo, nors kitąmet vargu ar jis jau bus. Reikia mobilizuoti tautiečius, gyvenančius ne Lietuvoje, dalyvauti balsavimuose, Seimo rinkimuose. Bus paruoštas plakatas, vaizdo įrašas, kad žmonės žinotų, kur registruotis, kada registruotis, kur yra ambasada ir pan. Sieksime, kad balsuojančiųjų užsienyje padaugėtų kelis kartus, kad balsuotų visi, kas turi Lietuvos Respublikos pilietybę, kad žymiai aktyviau pareikštų savo balsą, nei lig šiol.

Galvojame taip pat apie Pasaulio Lietuvių Bendruomenės įvaizdžio formavimą. Surengsime tam skirtą konferenciją. Su žiniasklaidos, socialinių tinklų vadovais, mokslininkais, politikais susėsimė prie vieno stalo paskutiniui: kas yra Lietuva, kur Lietuva dabar eina, kokią Lietuvą mes norėtume, kad matytų pasaulis“.

Užsienio reikalų ministerijos Užsienio Lietuvių departamento direktoriaus pavaduotoja, laikinai einanti direktorės pareigas Lina Žukauskaitė:

„Aš labai džiaugiuosi, kad naujoji Pasaulio Lietuvių Bendruomenės vadovė, valdyba kupini naujų puikių iniciatyvų, rodo savo aktyvumą, norą bendrauti su užsienio lietuvių organizacijomis Lietuvoje, todėl, tikiuosi kartu nuveikti daug ir svarbių darbų.

Mane labai džiugino šitos trys dienos – pamačiau apgalvotas ir gerai paruoštas kvalifikuotas diskusijas, išanalizuotas problemas, naudingą pasidalinimą patirtimi. Veikėme ne vien komisijos rėmuose – su vienu valdybos nariu apsilankėme Turizmo departamente, kur aptarėme galimą aktyvesnę užsienio lietuvių turistinių bendradarbiavimą, atvykstantojo turizmo skatinimą.

Be to, aptarėme būsimąją Dainų šventę – kaip ją dar plačiau pristatyti užsienio lietuviams, kuo galėtume prisidėti prie to, kuo galėtume pagelbėti. Iš tiesų, labai džiaugiuosi PLB ir mūsų ministerijos, mūsų departamento augančia draugyste.

Manau, kad vadovavimą perėmusi Dalia Henke – labai stiprus ir darbingas žmogus. Ir malonu matyti jos nuožirdų aktyvumą, siūlant naujas idėjas ir naujas darbo, bendradarbiavimo formas. Džiaugiuosi galimybe su ja kartu kurti naujus planus ir stengsimės juos drauge įgyvendinti“.

Parengė Vitalius Zaikauskas

PRENUMERUOKIME IR SKAITYKIME „DRAUGĄ“! 773-585-9500

4545 W. 63 St., Chicago, IL 60629 www.draugas.org

Parengė Vitalius Zaikauskas

LIETUVA IR PASAULIS

Paminėti žuvusieji keliuose

Vilnius (BNS) – Vilniuje savaitgalį pažymint Pasaulinę dieną žuvusiems eismo įvykiuose atminti, sostinės Katedros aikštėje sužibo šviesos instaliacija.

Kaip pranešė savivaldybė, instaliaciją – gyvybės medį sudarė 1500 lempučių, kurių kiekviena simbolizuoja „užgesusį“ žmogų – tiek jų buvo prarasta per pastaruosius penkerius metus.

Pasaulinė kelyje žuvusiems atminti diena minima nuo 2005 metų. Ją minėtina diena paskelbė Jungtinės Tautos bei Pasaulio sveikatos organizacija. Šią dieną siekiama atkreipti vi-

suomenės dėmesį į kasdien keliuose žūstančius ir sužalojamus žmones. Transporto priemonių vairuotojai ir pėstieji skatinami susimąstyti apie savo ir kitų saugumą keliuose.

Pastaruosius 5 metus Lietuvoje vidutiniškai kasmet užregistruojama beveik 3300 eismo įvykių, kuriuose nukenčia žmonės – žūsta apie 300 žmonių, apie 3900 sužeidžiama. Policijos duomenimis, šiemet iki lapkričio 13-osios Lietuvoje eismo nelaimėse jau žuvo 194 eismo dalyviai, iš jų –11 nepilnamečių. Pernai per metus žuvo 265, užpernai – 256 žmonės.

Kiek asmenų siejamų su terorizmu

Vilnius (BNS) – Lietuvoje stebimi apie pusė šimto asmenų, kurie potencialiai gali būti siejami su tarptautiniu terorizmu, teigia Valstybės saugumo departamento (VSD) vadovas Darius Jauniškis.

„Abstrakčiais skaičiais – apie 50 gal gali būti (asmenų), kurie potencialiai galėtų būti siejami (su tarptautiniu terorizmu), bet tokių duomenų neturime. (...) Asmenys tiesiog stebimi, keičiamasi informacija su užsienio partneriais, stebimas jų judėjimas ir kitas dalykas – gali būti atvaizduojančių, kurie taip pat stebimi“, – sakė VSD vadovas. Jo teigimu, šie asmenys nesiejami specifiskai su Islamo religija.

Departamentas kol kas neturi duo-

menų, kad Lietuvoje būtų asmenų, kurie būtų daug kartų lankęsi Sirijoje, kariavę šioje šalyje. Ar Lietuvoje būtų iki šiol atvejų, kuomet buvo užkardyta galimai teroristinės veiklos kėtinimai, vidaus reikalų ministras Saulius Skvernelis atsakė: „Tikrai yra buvę tokių atvejų“. Ministras paaiškino, jog šiuo atveju buvo tarptautinio bendradarbiavimo, pagalbos užsienio partneriams atvejai.

D. Jauniškis teigė, jog visos už saugumą atsakingos Lietuvos tarnybos stebi situaciją padidintu budrumo lygiu, tačiau terorizmo grėsmės lygis nėra padidėjęs. Pasak jo, svarbiausias visų tarnybų dėmesys dabar telkiamas grėsmių prevencijai.

Piratai paleido jūrininkus

Vilnius (1 pusl.lt) – Piratai paleido prie Nigerijos pagrobtus du Lietuvos jūrininkus. Vyriausybės vicekanclerio Rimanto Vaitkaus žiniomis, išlaisvinti ir du ukrainiečiai jūreiviai. Paleisti lietuvių jūrininkai apžiūrėti vietos ligoninėje, jų sveikatos būklė yra gera, vicekanclerį informavo laivo savininkas.

Rusijos įmonei priklausantis laivas „Solarte“, plukdantis šaldytą žuvį tarp Nigerijos ir Las Palmo Kanarų sa-

lose, buvo užpultas spalio 19 dieną, Nigerijos Port Harkorto uosto prieigose. Iš laivo buvo pagrobti bei nežinoma kryptimi išgabenti du Lietuvos ir du Ukrainos jūreiviai.

Bahamų salose registruotas laivas plaukė su Komorų salų vėliava. Be pagrobtųjų laive buvo dar 14 Lietuvos piliečių. Buvo pagrobtas laivo kapitonas Ukrainos pilietis, pirmasis jo pavaduotojas Lietuvos pilietis ir dar du jūreiviai.

Vilniuje vyksta Aušros Vartų atlidai

Vilnius (ELTA) – Lapkričio 15 dieną Vilniuje prasidėjo tradiciniai Aušros Vartų Gailestingumo Motinos Globos atlidai. Į atlidus, kurie truks iki lapkričio 22 d., kviečiami piligrimai, bendruomenės iš įvairių Lietuvos miestų ir miestelių.

Sekmadienį, pagrindinę atlidų dieną, šv. Mišias aukojo Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas, Lietuvos ir užsienio vyskupai. Visą savaitę Aušros Vartų koplyčioje ir

Šv. Teresės bažnyčioje šv. Mišias bus aukojamos ne tik lietuvių ir lenkų, bet ir rusų, baltarusių, ukrainiečių, italų, vokiečių, prancūzų, anglų kalbomis.

Nuo 1735 m. kasmet antrąją lapkričio savaitę Aušros Vartuose imta švęsti Dievo Motinos Globos šventę. Nuo to laiko Marijos Globos šventė išaugo į aštuonias dienas trunkančius Aušros Vartų Gailestingumo Motinos Globos atlidus.

Prasidėjo tradiciniai Aušros Vartų atlidai.

„Facebook“ nuotr.

„Islamo valstybė“ prisiėmė atsakomybę

Paryžiečiai kilometrines eilėse duoti kraujo nukentėjusiems.

„Facebook“ nuotr.

Paryžius („Draugo“ info) – „Islamo valstybė“ (IS) lapkričio 14 dieną prisiėmė atsakomybę už 129 žmones Paryžiuje pražudžiusius ir dar 352 sužeidusius išpuolius, pareiškusi, kad tai ji į įvairias sostinės centro vietas pasiuntė kovotojus. Gruputė pareiškime nurodė, kad išpuoliai buvo skirti parodyti, jog Prancūzija išliks pagrindiniu džihadistinės grupuotės taikiniu, kol šalis nenustos vykdyti savo dabartinės politikos.

Internete paskelbtame IS pranešime sakoma, kad aštuoni broliai, ap-

sijuose diržais su sprogmenimis ir ginkluoti automatais įvykdė palaimintą ataką prieš ... kryžininkę Prancūzija.

Pirmadienį Prancūzijos naikintuvai sudavė 20 smūgių ekstremistinės IS grupuotės pozicijoms Sirijos mieste Rakoje. Kaip pranešė Gynybos ministerija, Prancūzijos aviacija smogė džihadistų vadavietai, kovotojų verbavimo centrui, ginklų ir šaudmenų sandėliui, taip pat IS smogikų mokomajai stovyklai

Du teroro atakų dalyviai – pabėgėliai

Atėnai (BNS) – Du vyrai, kuriuos Prancūzijos policija sieja su teroro atakomis Paryžiuje, užsiregistravę pabėgėliais Graikijoje.

Prancūzijos institucijos paprašė graikų teisėsaugos patikrinti vieno vyro pasą ir pirštų atspaudus, taip pat kito vyro pirštų atspaudus, įtariant, kad jie anksčiau registravosi Graikijoje, per kurią į Europos Sąjungą (ES) patenka daugiausiai pabėgėlių iš Sirijos.

Bent vienas Sirijos pasas buvo rastas prie vieno iš septynių užpuolikų, žuvusių per smurto bangą penktadienio vakarą, palaikų. Nurodoma.

kad vienas tų vyrų spalio 3 dieną buvo užregistruotas Lero saloje. Graikų policija sakė, kad antrasis vyras taip pat buvo užregistruotas Graikijoje, toje pačioje Lero saloje rugpjūtį.

ES saugumo tarnybų pareigūnai jau seniai nuogaštavo, kad džihadistai gali pasinaudoti masiniu migrantų antplūdžiu – daugiausiai iš karo kėčiamos Sirijos, kuris Bendrijoje labai paastrėjo nuo šių metų pradžios. Tačiau Graikijos policija neatmeta galimybės, kad minėtas Sirijos pasas buvo perduotas kitam žmogui dar prieš atakas.

B. Obama padės kovoje su IS

Antalija, Turkija (BNS) – JAV prezidentas Barack Obama pažadėjo palaikyti Prancūzija medžiojant atakų Paryžiuje vykdytojus ir „dvigubinti“ pastangas siekiant eliminuoti džihadistų tinklą „Islamo valstybė“ (IS).

Po susitikimo su Turkijos prezidentu Recep Tayyip Erdogan B. Obama sakė, kad abu jie susitarė demonstruoti solidarumą su Prancūzija susekant atakų Paryžiuje kaltininkus ir stiprinant kampaniją už IS „eliminavimą“.

Nušalinti Rusijos lengvaatlečiai

Paryžius (BNS) – Visi Rusijos lengvosios atletikos sportininkai buvo nušalinti nuo rungtynių, Tarptautinei lengvosios atletikos federacijai (IAAF) aiškinantis įtarimus dėl valstybės palaikomo dopingo vartojimo ir mėginant išsaugoti šios sporto šakos reputaciją, likus tik devyniems mėnesiams iki Rio de Janeiro olimpiados. „Tai griežčiausia sankcija, kurią šiuo metu galėjome pritaikyti“, – nurodė IAAF prezidentas Sebastian Coe.

Pasaulio antidopingo agentūra (WADA) anksčiau paragino visam laikui nušalinti kelis Rusijos atletus, ir visam laikui nušalinti Londono olimpiadoje aukso medalį 800 metrų bėgime laimėjusią Mariją Savinovą bei tos pačios distancijos bronzos medalininkę Jekateriną Poistogovą, taip pat atimti akreditaciją iš į nemalonę patekusios Maskvos antidopingo agentūros.

Apie įtariamą dopingo skandalą lengvojoje atletikoje pirmą kartą buvo užsiminta Vokietijos televizijos dokumentiniame filme, kuris buvo

parodytas praėjusių gruodį.

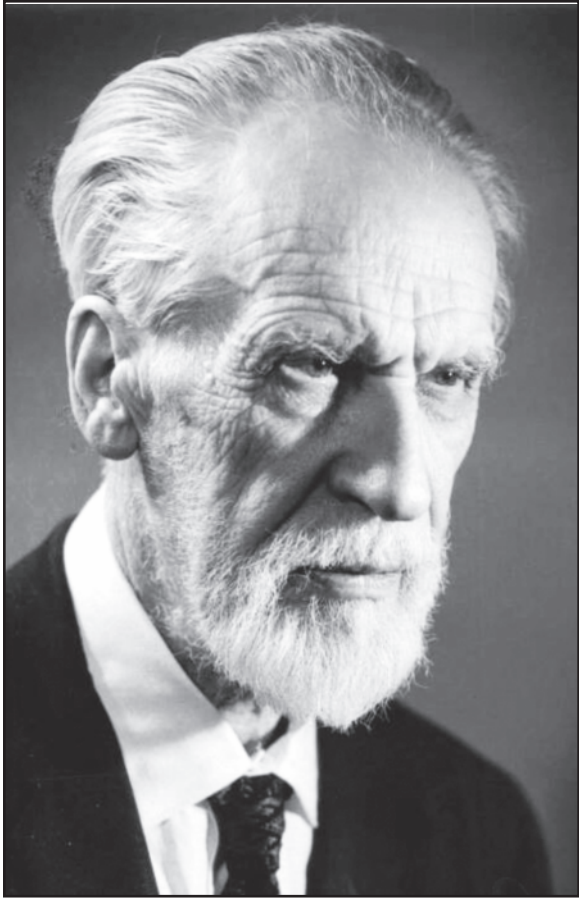
Anot WADA, Rusijos atletų dopingo atvejų nebūtų be vyriausybės pritarimo. WADA nepriklausomos komisijos vadovas Dick Pound potencialų draudimą Rusijai dalyvauti olimpiadoje Rio de Janeiro pavadino „brandoline bomba“, kuri gali būti panaudota prieš Rusijos lengvosios atletikos federaciją.

Paskelbtoje 350 puslapių ataskaitoje siūloma Rusijos sportininkų dalyvavimą suspenduoti, bet terminų nenurodoma. Tačiau atrodo Rusijos lengvaatlečiai nevyks į vasaros olimpinės žaidynes Rio de Janeiro.

Šioms dviem rusų lengvaatletėms olimpinis medalis teks grąžinti. globalnews.ca nuotr.

Prof. Mykolas Biržiška pas JAV lietuvius Vilniaus reikalais 1931 m.

Prof. Mykolas Biržiška

PROF. JUOZAS SKIRIUS

Lietuvos vyriausybei ir jos atstovams prieškaryje, ieškant konkrečių būdų kaip sustiprinti išeivijos santykius su Lietuva, buvo atkreiptas dėmesys į visai išeivijai jautrų okupuotą Vilniaus ir Rytų Lietuvos klausimą. Vilniaus klausimas – tai viena iš svarbiausių lietuviams nepriklausomos Lietuvos laikotarpyje (1918–1940 m.) problemų, apie kurią sukosi ne tik užsienio, bet ir vidaus gyvenimas. Tai glaudžiai siejosi ir su lietuvių išeivijos, ypač Amerikoje, veikla. Mat visose lietuvių kolonijose, visos srovės vienaip ar kitaip paminėdavo liūdną Lietuvai dieną – spalio 9 d., kaip valstybės nelaimės dieną, neleidžiant užmiršti Lenkijos valdžios padarytą vieną iš didžiausių skriaudų lietuvių tautai.

Istorikai, tyrinėdami Lietuvos vyriausybės ir visuomenės santykių raidą su Vilniaus lietuvių veikėjais, prisiminėdavo ir lietuvių išeiviją, kaip finansinės paramos vilniečių lietuviškai kultūrai ir švietimui, šaltinį. Tai iš tiesų reikšmingas faktas visoje Vilniaus akcijoje. Istorikė Nastazija Kairiūkštytė savo knygoje *Vilniaus vadavimo sąjunga* pažymėjo, kad „pirmaisiais ketvirtojo dešimtmečio metais kas mėnesį *Laikinasis Vilniaus lietuvių komitetas* gaudavo po 9 tūkst. dolerių vien iš JAV lietuvių“¹. Pagal to meto dolerio santykį su litu per metus JAV lietuviai vilniečiams galėjo paaukoti maždaug apie 1 milijoną litų. Tai maždaug atitiko Lietuvos vyriausybės metinės finansinės paramos Vilniaus lietuviams dydžiui. Tačiau pilnesnės informacijos apie JAV lietuvių aukų rinkimą, jų piniginių dydį per visą tarpukario laikotarpį dar neturime.

JAV lietuvių aukų sistemingas siuntimas prasidėjo po VVS pirmininko prof. Mykolo Biržiškos vizito į JAV ir jo apsilankymo įvairiose lietuvių išeivijos kolonijose (1931 m. pradžioje). Profesoriaus vizitas – tai vienas iš daugelio plačios problemos apie JAV lietuvių santykių su Vilniumi 1920–1940 metais aspektų. Tačiau šis aspektas itin svarbus, nes jo pasekoje, kaip rodo įvairi medžiaga, įvyko kokybinis lūžis JAV lietuvių veikloje Vilniaus klausimu. Tai ir bandysime aptarti, atkreipiant dėmesį į M. Biržiškos vizito priežastis, jo veiklą ir rezultatus. Pamėginsime pagrįsti ar iš tiesų prof. M. Biržiškos vizitas buvo kaip sudėtinė Lietuvos vyriausybės plano dalis, siekiant labiau priartinti prie Lietuvos perversmo nuviltą išeiviją.

Vilniaus klausimo padėtis JAV lietuvių tarpe 1930 metais. Didžiosios krizės (1929–1932) išvargintus lietuvių išeivių biznierių Lietuvos vyriausybė pamėgino sudominti ekonominiiais ryšiais su Lietuva. Šios praktinės veiklos pradžia – tai generalinio konsulo Povilo Žadeikio New Yorke iniciatyva sušaukta 1930 m. birželio 10–11 d. *Pirmoji JAV lietuvių ekonominė konferencija*, kur įkuriamas *Amerikos lietuvių ekonominis centras* (toliau – *ALEC*). Konferencijos metu P. Žadeikis savo kalboje užsiminė ir apie Vilniaus klausimą, kaip apie aktualų Lietuvos vidaus ir užsienio politikai klausimą, kuris „reikalauja daug ‘tepalo’, daug ekonominių aukų“². Buvo duota suprasti, kad tai ir toliau turi būti aktualu visai lietuvių išeivijai. Šia konsulo mintimi konferencijoje ir apsiribota – klausimas toliau nebuvo plėtojamas. Bet štai *ALEC* nariai 1930 m. rugsėjo 23–24 dienomis susirinkę į pirmąjį savo posėdį, Vilniaus klausimą aptarė atskiru punktu ir detaliau. Iš dokumentų aiškėja, jog ši parodyta iniciatyva išplaukė iš to paties generalinio konsulo P. Žadeikio. Susirinkusieji vienbalsiai priėmė Vilniaus vadavimui skirtą rezoliuciją. Sveikindami tuo metu JAV lietuvių spaudoje keliamą idėją įkurti *Amerikos lietuvių Vilniui vaduoti sąjungą* (toliau – *ALVVS*), *ALEC* nariai rezoliucijoje pabrėžė, kad „politinė Vilniaus klausimo pusė, nėra šios organizacijos veikimo objektas“, bet svarbus, kaip „neperskiriamas ekonominis vienetas etnografinėse Lietuvos ribose“, ir kad Vilnijos lietuviams yra reikalinga materialinė parama³. Lietuvos atstovai JAV, pirmiausia P. Žadeikis, siekė dar glaudžiau susieti Vilniaus problemą su išeivija ir dėl to, kad tuo metu tik Vasario 16 dienos ir Spalio 9 dienos (Vilniaus praradimas) minėjimai suburdavo skirtingų pažiūrų lietuvius. Todėl buvo tikimasi Vilniaus klausimą padaryti tam tikra ašimi, prie kurios būtų artinama skirtingų pažiūrų išeivija. O tuo pačiu, kaip manė Lietuvos diplomatai, jau atsiranda viltis pasiekti išeivių palankesnio dėmesio Lietuvai bei jos valdžiai. Sutelkta išeivija, suprantama, ne tik efektyviau veiks Lietuvai naudingos propagandos sferoje, bet ir sugebės žymiai gausiau materialiai remti Vilniaus kraštą, gal būt ir pačią Lietuvą.

Reikia pastebėti, jog iki 1931 metų JAV lietuvių veikimas Vilniaus klausimu visuomenėje buvo neorganizuotas – nebuvo įstaigos, kuri apimtų visas lietuvių kolonijas ir nuolat, kasdieną veiktų Vilniaus vardu. Tą darbą epizodiškai atlikdavo išeivių srovinės organizacijos, kaip pavyzdžiui *Amerikos lietuvių Romos katalikų federacija* per savo skyrius bei dar 1924 metais Čikagos lietuvių įkurtas *Vilniui vaduoti komitetas* (toliau – *VVK*), kuris veikė gana lokaliai aplinkoje ir jo palaikymas taip pat buvo ribotas. Šiame komitete didžiausią įtaką turėjo socialistai ir kairieji tautininkai (vadinami sandariečiais), susitelkę apie savaitraštį *Sandara*. Nors komitetas savo filialų kitose lietuvių kolonijose neturėjo, bet Čikagoje tarp lietuvių ir vietinėje lietuviškoje spaudoje progai pasitaikius stengėsi garsinti Vilniaus problemą. Bet štai *Vilniui vaduoti komitetą* ištiko nelaimė – jo pirmininkas ir didžiausias renginių iniciatorius Stasys Kodis (g. 1877.12.07) 1930 m. rugpjūčio mėnesį netikėtai mirė. Komitete tuo jau užvirė ambicinga kova dėl įtakos tarp socialistų ir sandariečių. *VVK* pirmininko mirtis savotiškai parodė propagandos Vilniaus klausimu JAV lietuvių tarpe silpnumą, priklausymą nuo atskirų asmenų veiklumo. Tai patvirtina Lietuvos konsulas Čikagoje Antanas Kalvaitis. Jis metinėje ataskaitoje *Užsienio reikalų ministerijai* Kaune pesimistiškai rašė: „1930 metais palaidojome St. Kodį – *Vilniaus Vadavimo Komiteto* Pirmininką. Su juomi kartu mirė ir *VVK*, kuris kiekvienais metais Vilniaus užgrobimo sukurtuvių metu surengdavo tam tikrus paminėjimus“⁴. Tokia susidariusi nepalanki padėtis ir vertė sukursti Lietuvos atstovus Amerikoje ieškoti būdų, kurie neleistų užgesti veiklai, orientuotai į jautrų visiems JAV lietuviams Vilniaus klausimą, kaip į realų išeities tašką vienijant išeivius. Būtinai reikėjo rasti racionalų sprendimą, kuris duotų norimą ir apčiuopiamą rezultatą.

Generalinis konsulas P. Žadeikis, jau turėdamas aiškia *ALEC*, kaip JAV lietuvių bendros ekonominės organizacijos, poziciją Vilniaus klausimu, nu-

sprendė praktiškai pasinaudoti 1930 m. rugsėjo 28 d. New Yorke (Dekster Parke) *Vytauto Didžiojo 500 metų mirties sukurtuvėms minėti komiteto* rengiama *Vilniaus vadavimo švente*. Jis renginio organizatoriui kunigui Norbertui Pakalniui rugsėjo 25 d. išsiuntė tam reikalui specialiai parengtą rezoliuciją, kurią turėjo priimti, tiksliau, jai pritarti susirinkusieji renginio metu. Rezoliucijoje buvo sakoma, kad siekiant įamžinti Vytauto Didžiojo 500 metų mirties sukurtuves tikslinga įkurti vieną galingą *Amerikos lietuvių Vilniui Vaduoti Sąjungą*, kviečiant visus JAV lietuvius bei jų organizacijas. Ir tokiu būdu išeivijai, „sueinant į artimus santykius su vilniečiais ir Lietuvoje veikiančia *Vilniui vaduoti sąjunga*, būtų sudarytas vienas ir galingas Lietuvių Tautos frontas dėl senosios Lietuvos sostinės – Vilniaus – atvadavimo“⁵.

New Yorkas, antrasis pagal svarbą JAV lietuvių centras, pasižymėjo tuo, kad čia išeivių srovės labiau susikalbėdavo tarpusavyje nei Čikagos lietuviai. Reikia manyti, kad P. Žadeikis pirmiausia lietuvių konsolidacijos tikėjosi kaip tik New Yorke. Tikėjosi, kad niujorkiečių pavyzdžiu po to paseks ir kitos kolonijos. Konsulo viltis turėjo pagrindo, nes jis dar prieš tai JAV lietuvių įvairių srovių spaudoje paskelbė straipsnį *Vytauto Didžiojo minėjimas ir Vilniaus žaizda*, keldamas minėtos *ALVVS* idėją, kuri jau buvo pasiekusi ne tik JAV lietuvių veikėjus, bet ir nemažą dalį eilinių išeivių.

VVS pirmininko prof. M. Biržiškos kandidatūros vizitui į JAV parinkimas. Rugsėjo 26 d. P. Žadeikis išsiuntė laišką ir *VVS CK* sekretoriui Vincui Uždaviniui Kaune. Konsulas pritarė *VVS CK* senam sumanymui atsiųsti savo delegatą į JAV, kuris, anot P. Žadeikio, turėtų padėti įkurti *ALVVS*. Tačiau, kaip pažymi konsulas, delegatas iš Lietuvos atvyksta tam tikromis sąlygomis (kiek galima spresti jos jau buvo aptartos Lietuvos atstovų JAV tarpe): a) delegatas atvyksta su „paskaitomis savo lėšomis (ne vyriausybės ar kurios nors partijos finansuojamas – J.S.) ir apie aukas nė žodžio“, b) delegatas turi būti visų gerbiama visuomenės veikėjas ar veikėja. Konsulas neatsitiktinai pabrėžė, kad delegato asmuo šiai misijai „yra lemianti sąlyga“⁶. Tik taip, kaip manė Lietuvos atstovai, bus galima pasiekti norimų rezultatų.

Tokio delegato reikalingumas sustiprėjo, kai 1930 m. spalio 16 d. New Yorke lietuviai nutarė steigti *ALVVS*, bet praktiškai reikalai nepajudėjo. Nepajudėjo, nes, anot P. Žadeikio, tuo klausimu „partijų boseliai neturi vienybės, nors spauda ir visuomenė tam pilnai pritaria“⁷. Taigi idėjos realizacija, strigo, būtinai reikėjo autoritetingo poveikio iš šalies. Yra žinoma, kad 1930 m. lapkričio mėnesį (dienos nepavyko išsiaiškinti) *VVS CK* savo posėdyje svarstė ką pasiūlyti į JAV. Prof. Zigmą Žemaičio iniciatyva buvo pasiūlytas *VVS CK* pirmininkas prof. Mykolas Biržiška, kaip visiems pasirodė, pats tinkamiausias delegatas. Lėmė tokie faktoriai: betarpiškas kultūrinis darbas Vilniuje 1919–1922 metais (tuo metu jis buvo ir *Laikinojo Vilniaus lietuvių komiteto* pirmininku); Vasario 16 d. akto signataras; nuo *VVS* įkūrimo pradžios *CK* pirmininkas; lietuvių bendradarbiavimo su ukrainiečiais, gudais ir žydais draugijų pirmininkas (tai svarbu tų tautų atstovų JAV glausti į artimesnius santykius su lietuvišiais veikloje dėl Vilniaus); o tuo pačiu garsus mokslininkas ir, ypač svarbu pažymėti, nepriklausantis to meto Lietuvos valdžios struktūroms⁸. Ir iš tiesų, vargiai ar geresnę kandidatūrą už profesorių tuo metu buvo galima surasti.

Bus daugiau

Išnašos

1. Kairiūkštytė N. *Vilniaus vadavimo sąjunga 1925.04.26–1938.11.25. Istorinė apybraiža*. Vilnius, 2001, p. 207.
2. *Iš Pirmosios Amerikos lietuvių ekonominės konferencijos darbu. ALEC leidinys Nr. 1*. New York, 1930, p. 17.
3. 1930.09.23–24 Amerikos lietuvių ekonominio centro posėdžio protokolas. Lietuvos centrinis valstybės archyvas (toliau – *LCVA*), f. 656, ap. 1, b. 369, l.12.
4. Kalvaitis A. Bendras kultūrinis tautinis lietuvių gyvenimas. *LCVA*, f. 383, ap. 7, b. 1137, l. 40.
5. 1930.09.25 P. Žadeikio iš New Yorke laiško kun. N. Pakalniui į Brooklyną nuorašas. // Mokslų akademijos Vrublevskių v. bibliotekos rankraščių skyrius (toliau – *MAB RS*), f. 165, b. 144, l. 8.
6. 1930.09.26 P. Žadeikio iš New Yorke laiškas V. Uždaviniui. *Ten pat*, l. 6; Laiško nuorašas. *LCVA*, f. 656, ap. 1, b. 591, l. 28.
7. 1930.10.22 P. Žadeikio iš New Yorke laiško Ypatingos Vilniui Vaduoti Komisijos nariams nuorašas, *ten pat*, l. 32; 1930.12.24 P. Žadeikio iš New Yorke laiškas V. Uždaviniui, *MAB RS*, f. 165, b. 144, l. 17.
8. Biržiška M. *Vilniaus reikalai Amerikos Lietuvoje*, Kaunas, 1940, p. 8–9.

Žinios iš JAV Lietuvių kunigų vienybės posėdžio

**KUN. GINTARAS
A. JONIKAS**

Lapkričio 3 d. JAV Lietuvių kunigų vienybės (LKV) kunigai rinkosi į Palaimintojo Jurgio Matulaičio misiją Čikagoje aptarti lietuviškų parapijų reikalų ir ateities planų.

LKV pirmininkas, Detroito Dievo Apvaizdos parapijos klebonas kun. Gintaras Antanas Jonikas buvo išsiuntęs kvietimus 16-ai lietuviškose parapijose besidarbuojančių kunigų. Kai kurie broliai kunigai neturi pareigų, yra pensininkai. Į metinį JAV LKV susirinkimą atvyko 8 kunigai: prelatai Edmundas Putrimas ir Jurgis Šarauskas, kun. Jaunius Kelpšas, kun. Tomas Karanauskas, kun. Algis Baniulis, SJ, kun. Lukas Laniauskas, SJ, kun. Gediminas Keršys, kun. Gintaras Antanas Jonikas. Penki kunigai atsiprašė ir pranešė, kad dėl tam tikrų pastoracinių aplinkybių ar garbaus amžiaus negali atvykti (iš Bostono, New Yorko, St. Pete Beach, Putnamo). Jie visi pažadėjo melstis už mūsų susirinkimą, kad Šventoji Dvasia laimingai ir globotų lietuvišką parapijas JAV.

Maloniai ir aktyviai dalyvavo kunigai iš Čikagos, Los Angeles ir Detroito. Gaila, kad iš kelių vietų nebuvo gauta nei žinios, nei parodyta noro jungtis į lietuvių kunigų veiklą JAV. Džiugu, kad JAV Kunigų vienybės posėdyje dalyvavo ir daug naudingos informacijos suteikė Lietuvos vyskupų konferencijos delegatas prel. Edmundas Putrimas.

Posėdis prasidėjo bendra malda Palaimintojo J. Matulaičio misijos bažnyčioje. Buvo ne tik sukalbėtos kunigams skirtos liturginės valandos, bet taip pat gražiai pasimelsta už visus mirusius lietuvius kunigus bei visų lietuvių emigracijoje mirusių artimuosius.

Vėliau kunigai iš klausė prel. E. Putrimo pranešimą, kuriame buvo suteikta daug įdomios informacijos apie emigracijoje esančių lietuvių religinio gyvenimo specifiką, pasiekimus bei sunkumus. Nemiela buvo išgirsti, kad nemaža dalis mūsų tautiečių dienas leidžia ne šeimose, universitetuose ar kur kitur, bet įvairiuose pasaulio kalėjimuose. Čia iškyla bažnyčios ir pasaulietinių institucijų bendradarbiavimo būtinybė, norint padėti prekybos žmonėms ar narkotikų kontrabandos spąstuose atsidūrusiems tautiečiams. Kiekvienais metais sausio 17 d., Pasaulinę emigrantų dieną, yra meldžiamasi už emigracijoje gyvenančius žmones. Prelatas paskatino, kad mes, JAV lietuviai kunigai, pirmąjį kovo mėnesio sekmadienį, kada minime savo tautos globėją šv. Kazimierą, sutartinai pasimelstume už visus lietuvius pasaulyje.

Prelatas kalbėjo ir apie naujuosius liturginius metus, kurie bus paskelbti Gailėstingumo metais. Kodėl tai svarbu mums, lietuviams? Pirmiausia todėl, kad Lietuvos sostinė Vilnius bus paskelbtas Gailėstingumo miestu, kuriame yra sesers Faustinos Kovalskos regėjimų įspiruošas garsusis paveikslas „Jėzau, pasitikiu Tavimi“, taip pat visiems gerai žinomas Aušros Vartų stebuklingasis Gailėstingumo Motinos paveikslas. Gailėstingumo metų dva-

sinės kelionės įprasminimui JAV Kunigų vienybė išleis bendrą visoms lietuviškoms parapijoms lankstinuką su „Jėzau, pasitikiu Tavimi“ paveikslu ir Dievo Gailėstingumo litanija. Amerikoje dirbantys lietuviai kunigai skatins visus tikinčiuosius ir netikinčiuosius pasinaudoti didžiomis Dievo meilės malonėmis – Jo gailėstingumu, atsivertimu į tikėjimą, sugrįžimu iš nuodėmės į Jėzaus Kristaus teikiamų malonių ir vertybių gyvenimą.

Prel. E. Putrimas su kunigais aptarė ir kitų metų spalio 9 dieną JAV sostinėje, Washington, esančios Šiluvos koplyčios 50 metų jubiliejų. Visi Kunigų vienybės kunigai kartu su savo parapijų pilgrimais tą dieną dalyvaus iškilmingame minėjime, šv. Mišių šventime.

Labai daug ir energingai kunigai diskutavo apie padėtį lietuviškose parapijose. Reikia pasidžiaugti, kad kunigams šios parapijos ir parapijiečių dvasinis bei kasdienis gyvenimas tikrai rūpi. Kunigai darbuojasi ne tik savo parapijose – dauguma jų atlieka misiją ir kitose JAV valstijose, vietovėse, kuriose nėra lietuviškų parapijų, bet yra lietuvių telkinių, kur matomas gražus noras išlaikyti tradicijas, augti religiniame gyvenime, asmeninėje ir šeimos sielovadoje. Gaila, kad kunigų trūkumas neleidžia visų šių norų patenkinti, nėra fizinės galimybės nuvykti pas visus tautiečius. Kita vertus, kai kuriose vietose dvasios tėvai susiduria su dideliu šaltumu, abejingumu ar net keistu diktatu religijos atžvilgiu. Tačiau tokie faktai negesina kunigiškos tarnystės dvasios ar pamaldumo, priešingai – dar labiau skatina atsiduoti Kristaus ir artimo meilės tarnystei, teologiniam švietimui bei evangelizacijai. Parapijų kasdienybės klausimų sprendimo kokybę labai pagyvino prel. Jurgis Šarauskas, turintis daug naudingos patirties.

Dėl Sutvirtinimo sakramento teikimo kunigus pasiekė tokia žinia: Čikagoje, Los Angeles ir Detroito ateinančių metų pavasarį tikintiesiems sutvirtinimo sakramentą teiks Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Kunigai informuos savo parapijiečius apie Sutvirtinimo sakramento teikimo datas. Esant būtinybei vyskupas galės nuvykti ir į kitas lietuvių parapijas.

Gavėnios rekolekcijoms iš Vilniaus atvyksta šie kunigai: dr. prof. Kęstutis Ralys ir kun. Kęstutis Dvareckas. Kada ir kokiose parapijose minėti kunigai ves rekolekcijas, mūsų tikintieji bus informuoti savo parapijų kunigų.

Jaunas jėzuitas tėvas Lukas Laniauskas taip pat pasitarinaus lietuviškuose gavėnios susitelkimuose, kiek leis jo tarnystės galimybės.

Baigiant šį straipsnį visų JAV Kunigų vienybės kunigų vardu noriu širdingai padėkoti Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos vadovui kun. Algiiui Baniuliui, seselei Juditai, Dainai Čyvienei už šiltą ir labai malonų priėmimą. Ypač dėkoju Šventajai Dvasiai, kuri mus visus veda, stiprina ir įkvepia naujiesiems dvasiniams darbams bei atradimams...

Kun. G. A. Jonikas – JAV Lietuvių kunigų vienybės pirmininkas, Dievo Apvaizdos parapijos Detroito klebonas.

Iš k.: kun. Gintaras A. Jonikas, prelatai Edmundas Putrimas, kun. Tomas Karanauskas, kun. Algis Baniulis SJ, kun. Lukas Laniauskas SJ, prelatai Jurgis Šarauskas, kun. Gediminas Keršys ir kun. Jaunius Kelpšas. Dainos Čyvienei nuotrauka

Siūlome automobilių galvėnimą į visas pasaulio šalis, automobilių prikimą iš visų JAV aukcionų, asmens turto perkraustymą 1-708-599-9680

ATLANTIC Express Corp.

ŠIUO METU JAU SURINKINĖJAME SIUNTAS KALĖDOMS!

SIUNTINIAI Į VISAS EUROPOS SĄJUNGOS ŠALIS

+ UKRAINA, BALTARUSIJA, MOLDOVA, RUSIJA.

PAGREITINTI ORO IR LAIVO SIUNTIMO TERMINAI

KIEKVIENA DEŽĖ NEMOKAMAI APDRAUSTA \$100

SEKITE SAVO SIUNTAS: www.AtlanticExpressCorp.com/tracking

Asmeninių siuntų tel.: 708-907-3000

Siuntinių paėmimas iš namų.: 630-774-2136

Centrinio ofiso adresas: 8801 S. 78TH AVE, BRIDGEVIEW, IL 60455

Siuntinių Priėmimo Vietos

Rita 6951 South Cass Ave., Westmont, IL 60559 Tel: 630-964-7882
Lithuanian Plaza 9521 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465 Tel: 708-596-8866
Kunigaikščių Užaga 6317 S. Hickam Ave., Summit, IL 60501 Tel: 708-864-8932
Always With Flowers 1118 E. S. State St., Lemont, IL 60439 Tel: 630-267-0339
Eurus Doll 21 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137 Tel: 630-866-4280
Wonders of Nature /14 S. Buffalo Grove Rd., Buffalo Grove, IL 60089 Tel: 847-792-1000
Excel Insurance 5230 W. Belmont Ave #4, Chicago, IL 60641 Tel: 773-777-4720
Biomed 360 Townline Rd. Mundelein, IL 60060 Tel: 847-566-6676
Granitex 704 N. Lacey Ave. Elmhurst, IL 60126 Tel: 630-888-1338
Biomed 2-4548 N. Halsted Ave. Rosewood Heights, IL 60706 Tel: 773-656-2430
Gialo Caves 650 W. Irving Park Rd. Chicago, IL 60634 Tel: 773-263-7701
Real Exteriors 3740 N. 25th Ave. Suite D Schiller Park, IL 60176 Tel: 847-671-1155
Atlantic Express Chicago 2715 W. 71 St., Chicago, IL 60629 Tel: 773-434-7919
Harvest Fresh (Vil. Bečty) 100 E. Rand Rd. Arlington Heights, IL 60004 Tel: 312-625-0331

www.draugofondas.org

SKAUSMO GYDYMAS

DR. RENATA VARIKOJYTĖ
SKAUSMO GYDYMO SPECIALISTĖ
7600 W. College Drive
Palos Heights, IL 60463
Tel. 708-361-5550
Nugaros, kaklo, galvos, sąnarių bei kitų skausmų gydymas

VIDAUS LIGOS

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S.C.
VIDAUS LIGŲ GYDYTOJAS
Kalbame lietuviškai
6918 W. Archer Ave. St. 5 ir 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-9965
Valandos susitarus

AKIŲ LIGOS

DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS
DR. PAUL KNEPPER
Akių ligos – chirurgija
150 E. Huron, Suite 1000
Chicago, IL 60611
Valandos susitarus
Tel. 312-337-1285

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

DANTŲ GYDYTOJAI

DR. JOVITA KERELIS
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79 th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. 708-598-8101

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą
Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai
4647 W 103 St, Oak Lawn, IL
25 E Washington, Ste 1121,
Chicago, IL Tel. 708-422-8260

Amerika dovanojo daugybę nepakartojamų išpūdžių

Menininkė Onutė Surdokienė Čiurlionio galerijoje Čikagoje į parodos atidarymą susirinkusiems lietuviams pasakojo, kaip gimė jos kūriniai.

Jono Kuprio nuotraukos

ALGIS VAŠKEVIČIUS

Beveik mėnesį Amerikoje viešėjusi menininkė, Marijampolės kultūros centro M. B. Stankūnienės galerijos vadovė Onutė Surdokienė namo sugrįžo kupina išpūdžių, kuriuos sužinoti kuo greičiau norėjo ir jos bendradarbiai, ir daugybė draugų. Pirmą kartą už Atlanto apsilankiusi menininkė, kuri Čikagoje surengė savo karpinių parodą sugrįžusi sakė, kad Amerika ir ypač ten sutikti lietuviai ją labai sužavėjo, užsimezgė nemažai asmeninių kontaktų, sutikta daug nuoširdžių, žingeidžių ir geranoriškų žmonių.

Buvau daug girdėjusi apie Ameriką, tačiau tai, ką pamačiau savo akimis, viršijo visus mano lūkesčius. Turbūt patį didžiausią išpūdį paliko vietos lietuviai su labai stipriu tautiško jausmu. Mes Lietuvoje apie tai net nesusimąstom, o Amerikoje tas lietuviškumas labai svarbus – susitikę žmonės tuoj pasidomi, iš kurios Lietuvos vietos jie kilę ar atvykę. Lietuviams labai svarbu tai, kas juos jungia – ar tai būtų bažnyčia, ar koks tautinis kolektyvas, daina ar šokis. Šią dvasinę vienybę išties pajutau. Mums, gyvenantiems Lietuvoje galima pasimokyti jų sugebėjimo būti lietuviams, mylėti ir vertinti Lietuvą, – dalijosi išpūdžiais O. Surdokienė.

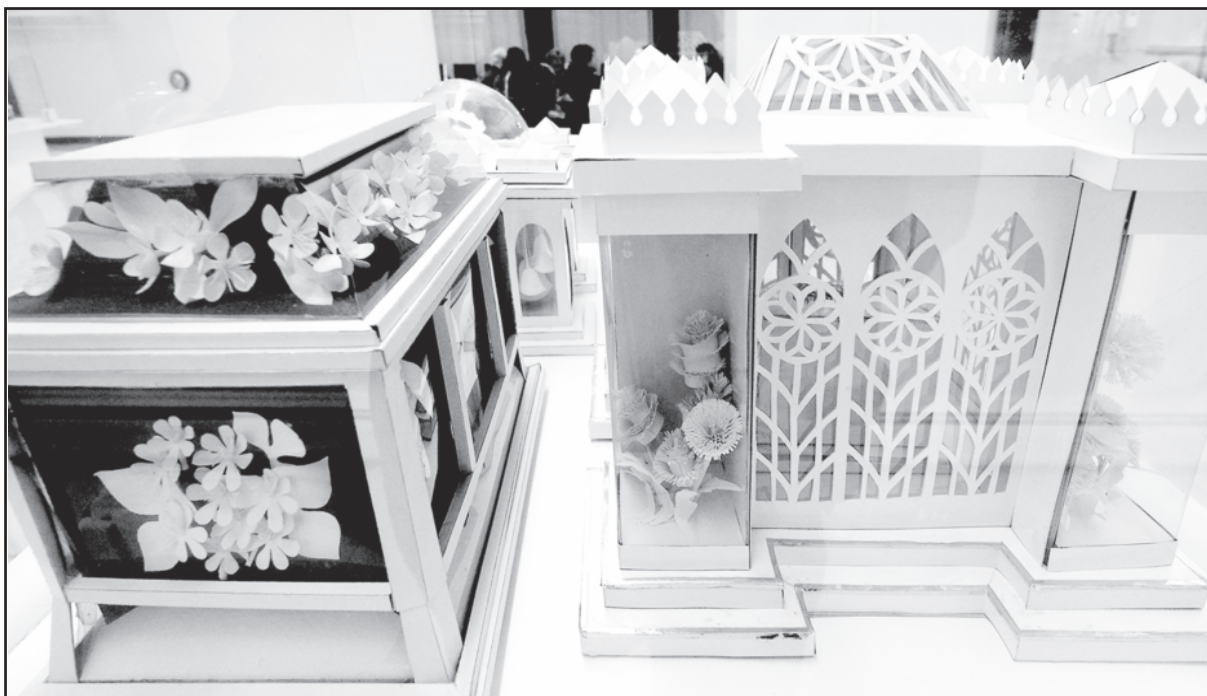
Jai didelį išpūdį paliko apsilankymas „Draugo“ redakcijoje – tai buvo pirmoji Amerikoje aplankyta įstaiga. Menininkė sakė, kad „Drauge“ sutiko labai uoliai dirbančius žmones, kalbančius labai gražia literatūrine lietuvių kalba.

„Man daug tenka bendrauti su Punsko lietuviams Lenkijoje, ir ten jų kalba tarsi užsikonservavusi, kitokia, o žmonės „Drauge“ kalba taip, kaip visur Lietuvoje. Mačiau, kiek daug ir nelengvai dirba „Draugo“ žmonės, kiek daug informacijos iš Lietuvos ir Amerikos jiems tenka apdoroti – tai išties daro išpūdį“, – pasakojo O. Surdokienė.

Į „Draugą“ ji viešnagės Amerikoje metu sugrįžo dar kartą, kai čia buvo surengta popietė žymiesiems lietuvių muzikams prisiminti bei susitikimas su iš Klaipėdos atvykusia knygos „Lietuvių muzikinė kultūra Jungtinėse Amerikos Valstijose 1870–1990. Tautinės tapatybės kontūrai“ autore Danute Petruskaite. „Renginys buvo puikus, dvasingas ir šiltas, man davęs labai daug. Knygos autorė seniai žinojau dar Lietuvoje, ir ji nuveikė didžiulį darbą parengdama tokį daugiau kaip tūkstančio puslapių leidinį“, – sakė O. Surdokienė.

Žinoma, daug išpūdžių paliko ir pačios menininkės surengta karpinių paroda, kurią ji vadina savo dienoraščiu. Jaunimo centre tris savaites buvo galima pamatyti originalius menininkės karpinius, kuriuos per tą laiką pamatė nemažai žmonių.

„Daugelis karpinius išvaizduoja kaip iškarpytą popieriaus lapą, tad žmonėms buvo keista, jog mano darbai – erdviniai, reljefiniai. Nebuvo lengva juos supakuoti ir persiųsti iš Lietuvos, džiaugiuosi, kad mano Amerikoje gyvenantis sūnus Nerijus specialiai šiai parodai išplovė stiklus, rėmus karpiniams ir padėjo ją parengti. Žinau, kad buvo pagėdavimų parodą perkelti ir į Lemontą, tačiau tam neturėjome laiko ir galimybių“, – pasakojo O. Surdokienė.

Nuostabūs pasauliai iš popieriaus. O. Surdokienės darbai Čiurlionio galerijoje.

Ji labai džiaugiasi, kad originalūs karpiniai sulaukė nemažo dėmesio – parodos atidaryme sulaukta apie 40 dalyvių, ne vienas jų priėjo pasikalbėti su menininke, paklausti apie tokių karpinių gimimą. O. Surdokienei labai smagu, kad pavyko surengti ir seminarą, kurio metu tiek vyresnius, tiek ir vaikus ji pamokė karpymo meno.

„Pasimokyti karpinių atėjo 10 suaugusiųjų, kuriems tai buvo tikrai įdomu. Per valandą laiko parodžiau šio meno pagrindus, kai kuriems atėjusiems tos valandos neužteko ir jie karpė dar ilgiau. Karpiniais susidomėjo ir vaikai – jų atėjo net 18, jiems tikrai buvo įdomu, ką galima sukurti žirklių pagalba“, – sakė marijampolietė.

O. Surdokienė pati yra parodų rengėja ir organizatorė, tad jai buvo labai įdomu, kaip įvairūs kultūros renginiai yra organizuojami čia, kokios sąlygos yra pristatyti meno kūrinius. O. Surdokienė pastebėjo, kad tos sąlygos išties geros, patalpos puikiai pritaikytos meno kūriniams eksponuoti, jos aplan-

kytos kultūros įstaigos yra puikiai įrengtos.

„Kelionės išpūdžių tiek daug, kad dar reikia laiko jiems susigulėti ir pamastyti, o grįžus namo užgriuvo daugybė darbų – rengiami naujas parodas, ruošiamės kalėdiniam laikotarpiui, dėstome ateinančių metų planus. Džiaugiuosi, kad Čikagoje susitikau su seniai nematytu savo sūnum, kuris man parodė daugiau nuostabios Amerikos ir nusivežė apžiūrėti Niagaros krioklį bei Washingtoną, kitas įdomias vietas.

Net nesitikėjau sulaukti tokio šilto priėmimo, o man savo laiko negailėjo ir dailininkė Magdalena Birutė Stankūnienė, su kuria mus sieja ilgametė draugystė ir kurią labai norėjau susitikti, ir Marija Remienė, ir mielos bėčiulės Laima Apanavičienė, Virginija Norbut, Aušrelė Sakalaitė bei kitos. Be jų pagalbos ir dėmesio mano kelionė vargu ar būtų įvykusi, o į Ameriką dar norėsiu kada nors grįžti“, – sakė Onutė.

O. Surdokienė su savo žemiete dailininke Magdalena Stankūnienė ir parodų nepraleidžiančia Marija Remiene.

Paryžius gedi, bet nepasiduoda

Lietuva gedi kartu su Paryžiumi ir visu pasauliu. Prezidentės D. Grybauskaitės vainikas.

Atkwlta iš 1 psl.

„Pastarieji 70 metų milijonams žmonių atnešė aukštesnius gyvenimo standartus ir sustiprino bendradarbiavimą tarp pasaulio tautų. Tačiau šiandien, susidurdami su anksčiau neįsivaizduota prievarta ir terorizmo barbariškumu, matome, kad pasiekta pažanga gali būti sunaikinta. Skatindami žmonių solidarumą, stiprindami žodžio laisvę ir atsparumą neapykantą skleidžiančioms ideologijoms, saugodami bendrą paveldą, kuriame taikesnį ir saugesnį pasaulį“, – forume kalbėjo Lietuvos Prezidentė.

Lietuva jau trečią kartą buvo išrinkta pagrindinio UNESCO valdymo organo – Vykdomosios tarybos nare. Už mūsų šalį balsavo 171 valstybė iš 195. Šalies vadovės teigimu, tai yra Lietuvos pastangų įvertinimas, įpareigojantis dar labiau prisidėti prie UNESCO misijos – stiprinti taiką ir saugumą pasaulyje bei žmonių santarvę per mokslą, kultūrą, švietimą, žodžio laisvės apsaugą.

Pasak D. Grybauskaitės, žodžio laisvė ir galimybė žurnalistams saugiai dirbti savo darbą yra būtinos, siekiant užkirsti kelią radikalių ideologijų plitimui ir terorizmo propagandai. Išpuoliai prieš žurnalistus Paryžiuje šių metų pradžioje, žurnalis-

tų persekiojimas okupuotame Kryme ir Artimuosiuose Rytuose pamina pamatines žmogaus teises, sėja baimę ir neapykantą. Vien šiais metais, atlikdami savo pareigą, pasaulyje žuvo 58 žurnalistai, beveik 150 buvo įkalinėti.

Lietuvos iniciatyva Jungtinių Tautų Saugumo Taryba vienbalsiai priėmė rezoliuciją, raginančią valstybes apsaugoti žurnalistus nuo prievartos ginkluotų konfliktų metu ir užtikrinti efektyvų nusikaltimų žurnalistams tyrimą.

Vienas pagrindinių UNESCO tikslų – išsaugoti žmonių vienijančių pasaulio istorijos ir kultūros paveldą ateities kartoms. „Islamo valstybės“ teroristai, niokodami neįkainojamas istorines vertybes Sirijoje ir Irake, jau padarė didžiausią žalą paveldui nuo Antrojo pasaulinio karo laikų. Dėl to Paryžiuje Prezidentė pabrėžė, jog būtina dar labiau sutelkti tarptautinės bendruomenės pastangas stiprinant bendro žmonių paveldo apsaugą visose pasaulio šalyse.

Prancūzija pirmadienį tylos minute pagerbė Paryžiaus išpuolių aukas. Visoje šalyje 12 val. žmonės gatvėse, biuruose ir mokyklose sustingo tyloje, kad atiduotų pagarbą 129 žuvusioms teroro aukoms. Per atakas dar 352 asmenys buvo sužeisti. Prezidentas Francois Hollande su prem-

Gėlės ir žvakutės žuvusių atminimui prie Prancūzijos ambasados Vilniuje. Gedimino Savickio nuotraukas

A † A ZIGMAS URBA

Mirė 2015 m. lapkričio 12 d., Homer Glen, IL.
Gimė 1934 m. lapkričio 25 d., Lietuvoje, Švėkšnoje, Šalpenų kaime.

Gyveno Homer Glen, IL.

Buvo Korėjos karo veteranas.

Nuliūdę liko: žmona Aldona Gudaitytė, sūnus Paulius su žmona Melissa, duktė Judita su vyru Fred; anūikai Andrius, Amelia ir Aras; brolis dvynys Alfredas su žmona Nijole ir kiti giminės Amerikoje bei Lietuvoje.

A. a. Zigmas pašarvotas lapkričio 16 d., pirmadienį, nuo 5 val. p. p. iki 9 val. v. Petkus Lemont laidojimo namuose, 12401 S. Archer Ave. (arti Derby Rd.), Lemont, IL.

Laidotuvės antradienį, lapkričio 17 d. 10:30 val. ryto iš Petkus Lemont laidojimo namų velionis atlydėtas į Pal. Jurgio Matulaičio misiją, kurioje 11 val. ryto aukojamos šv. Mišios.

Laidotuvės privačios.

Nuliūdusi šeima

Laidot. direkt. Donald M. Petkus, tel. 800-994-776 arba
www.petkusfuneralhomes.com

www.draugas.org/mirties.html

jeru Manuel Valls aukas pagerbė prie Paryžiaus Sorbonos universiteto, nes tarp aukų buvo daug jaunų žmonių. Šimtai žmonių susirinko ir išpuolių vietose Paryžiuje. Žmonės buvo paraginti visoje Europoje prisiminti aukas tylos minute.

Atminimo renginiai įvairiuose Prancūzijos miestuose vyko ir savaitgalį. Žmonės prie „Bataclan“ koncertų salės, kavinių ir restoranų, kur penktadienio vakarą žuvo žmonės, dėjo gėles, degino žvakutes ir kabino raštelius, kuriuose reiškė savo solidarumą aukoms.

Sekmadienio vakarą daugiau kaip tūkstantis žmonių dalyvavo atminimo pamaldose Paryžiaus Dievo Motinos katedroje. Šimtai žmonių būriavosi lauke. Apie 300 žmonių atėjo ir į Didžiąją sinagogą Paryžiuje. Sekmadienį Prancūzijoje prasidėjo tris dienas trukiantis gedulas. Visoje šalyje iki pusės stiebo nuleistos vėliavos.

Vidaus reikalų ministras Bernard Cazeneuve pranešė, kad pareigūnai šalies didžiuosiuose miestuose ir kitose vietose surengė reidus 168 namuose, o per pastarąsias dvi paras 104 asmenims buvo skirtas namų areštas. Ministras nurodė žurnalistams, kad policija iš visko konfiskavo 31 ginklą, taip pat kompiuterių standžiuosius diskus, telefonus ir nelegalius narkotikus. Pas vieną islamistų kovotoją, įtariamą ginklų ir narkotikų prekyba, buvo rasta Kalašnikovo automatų, automatinų pistoletų ir neperšaujamų liemenių. Per vieną reidą įtariamojo tėvų namuose policija rado karinės ap-

rangos, raketų paleidėjų, taip pat neperšaujamų liemenių ir automatinų pistoletų.

„Žinome, kad daugiau išpuolių ruošama ne tik prieš Prancūziją, bet ir prieš kitas Europos šalis“, – sakė premjeras Manuel Valls. Anot jo, policija daro greitą pažangą atlikdama tyrimą. „Mes pasinaudojame nepaprastosios padėties teisiniais pagrindais, apklausdami žmones, kurie priklauso radikaliam džihadistų judėjimui ir tuos, kurie propaguoja neapykantą prieš respubliką“, – teigė šalies premjeras M. Valls.

Prancūzija yra išipareigojusi sunaikinti IS grupuotę, per retą bendrą abiejų parlamento rūmų posėdį pirmadienio popietę pareiškė šalies Prezidentas F. Hollande. Jis teigė pateikęs įstatymo projektą dėl nepaprastosios padėties pratęsimo trimis mėnesiams ir pasiūlysiąs Konstitucijos pataisus. F. Hollande nori, kad dvigubą pilietybę turintiems asmenims, nu-teistiems už terorizmą, būtų panaikinta Prancūzijos pilietybė. Prezidentas taip pat nurodė, kad jau ateinančiomis dienomis susitiks su JAV prezidentu Barack Obama ir Rusijos vadovu Vladimiru Putinu aptarti veiksmų prieš šią radikalią grupuotę. Prancūzijos vadovas pažadėjo skirti daugiau išteklių saugumo pajėgoms, o ketvirtadienį pasiūsti „Charles de Gaulle“ lėktuvnešį, kuris sustiprins karinę kampaniją prieš IS Vidurio Rytuose.

ELTA

PAS MUS IR APLINK MUS

■ **Lapkričio 20 d., penktadienį, 6:30 val.** v. Lietuvos Dukterų draugija kviečia visus į poezijos, muzikos ir pokalbių vakaronę Ateitininkų namuose. Vakaronės viešnia poetė Sandra Avižienytė skaitys nuostabias savo eiles. Taip pat galėsite pasiklausyti ilgame-tės LDD narės ir poetės Irenos Norkaitytės-Gelažienės kūrybos. Skambės gitara, smui-kas, fortepionas. Susipažinsite su draugijos istorija, veikia ir ateities planais. Norinčios padėti išsaugoti vieną iš pirmųjų Amerikoje įkurtų labdaros organizacijų ir tęsti draugijos veiklą galės tapti jos narėmis.

■ **Dėmesio pietryčių Floridoje lietuviams!** Lapkričio 21 d., šeštadienį, 1 val. p. p. šv. Mišias lietuvių kalba atnašaus kun. Gintaras A. Jonikas. Prieš Mišias, nuo 12 val. p. p. bus klausomos išpažintys. Po Mišių, 2 val. p. p. – pabendravimas. Adresas: Emmanuel Catholic Church, 15700 S. Military Trail Delray Beach, FL. 33484. Visi laukiami.

■ **Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo** bažnyčioje (2745 W. 44th St., Chicago, IL 60632) lapkričio 22 d., sekmadienį, 10 val. r. švęsime Kristaus Karaliaus šventę. Su šia švente baigiasi bažnyčios liturginiai metai ir B metų ciklas. Taip pat paminėsime Šv. Cecilijos šventę ir pasimelsime už visus mūsų parapijos choristus, nes Šv. Cecilija yra muzikantų ir dainininkų globėja. Šv. Mišias atnašaus kun. G. Keršys. Po pamaldų parapijos salėje Brighton Parko Lietuvių Bendruomenės valdyba ruošia lietuviškų patiekalų pietus. Po jų Lituanistikos tyrimo ir studijų centro darbuotoja Loreta Timukienė pasakos mums apie archyvus.

■ **Lapkričio 22 d., sekmadienį, 10 val. r.** Balzeko lietuvių kultūros muziejuje (6500 S. Pulaski Rd., Chicago, IL 60629) vyks kalėdinių šiaudinukų gamtinio dirbtuvės su liaudies menininke Vaida Lagoneckytė. Pamoka bus vedama anglų kalba. Reikia atsinešti žirkles, pieštuką ir liniuotę, kitomis medžiagomis bus pasirūpinta. Pasiteirauti tel. 773-582-6500.

■ **Tragiškai pasibaigus S. Dariaus ir S. Gi-**

rėno skrydžiui per Atlantą, legendinių lakūnų testamento vykdytoju tapo išeivių iš Žemaitijos sūnus lakūnas Feliksas Vaitkus. 1935 m. „Lithuanica II“ skrydis buvo vienintelis sėkmingas skrydis per Atlantą, ketvirtas pagal nuskrįstą nuotolį ir šeštas kartas, kai per Atlantą buvo perskrista vienviečiu lėktuvu. Š. m. lapkričio 22 d., sekmadienį, po 11 val. r. šv. Mišių, Pasaulio lietuvių centre LB Lemonto apylinkės valdyba ir Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų sąjunga (ALIAS) rengia Felikso Vaitkaus transatlantinio skrydžio 80-ųjų metinių paminėjimą. Didžiojoje salėje bus rodomas filmas „Vienas per Atlantą“ (autoriai – J. Čepas ir S. Dargis). Bus vaišės. Visi kviečiami.

■ **Lapkričio 29 d., sekmadienį, po 11:30 val. r. šv. Mišių** Lietuvių evangelikų liuteronų Tėviškės parapija (5129 Wolf Road, Western Springs, IL) kartu su moterų klubu „Alatėja“ rengia labdaros koncertą. Šventėje dalyvaus smuikininkė Barbora Valiukevičiūtė iš New Yorko ir pianistė Valdonė Rakauskaitė-Arffa.

■ **Gruodžio 6 d., sekmadienį, 3 val. p. p.** kviečiame į Jaunimo centro tradicinius pietus. 2 val. p. p. Jėzuitų koplyčioje bus aukojamos šv. Mišios. Po Mišių Jaunimo centro didžiojoje salėje – kokteiliai, programa ir pietūs. Meninę programą atliks solistė Agnė Giedraitytė. Maistą ruošia „Smilgos“ restoranas. Stalus ir vietas užsakyti pas Zitą Baltramionienę tel. 773-743-3196 arba Mildą Šatienę tel. 709-447-4501.

■ **Gruodžio 6 dieną, sekmadienį, 4 val. p. p.** kviečiame į rašytojo Antano Vaičiulaičio knygos „Italijos vaizdai“ pristatymą. Jis vyks SLA patalpose, 307 Artspace, 307 West 30 Street, New York, NY 10001. Vasarą Maiironio muziejaus Kaune išleistą knygą pristatys Virginija Paplauskienė, šio muziejaus Išeivių literatūros skyriaus direktorė ir knygos rengėja. Susitikime dalyvaus ir rašytojo dukros. Popietę ruošia JAV LB New Yorko miesto apylinkės valdyba, LR generalinis konsulas New Yorke ir SLA 307 Artspace.

Lapkričio 21 d., šeštadienį, 7 v. v.

Lietuvių Opera

kviečia
į muzikinį
vakarą

RUDENS MOZAIKA

Programoje skambės įvairių žanrų populiarios melodijos, kurias atliks:

Lietuvių Operos solistai -
Nida Grigalavičiūtė ir Linas Sprindys,
smuikininkė **Linda Veleckytė,**
choras ir choreografinė grupė.

Bilieto kaina: 50 dol.
Vietas rezervuoti tel.
(708) 692-8934,
(773) 517-0520

Adresas:
Pasaulio Lietuvių Centre
(Lietuvių Fondo salėje)
14911 E-122th St, Lemont, IL 60439

**Vakarienė,
loterija,
šokiai...**

Mieli giesmės mylėtojai,

Visus, kurie neabejingi giesmei ir muzikai, kurie ieško kaip praturtinti savo dvasią ir kasdienybę, kurie savo balsu norėtų pagyvinti Šv. Antano (Cicero, IL) parapijos lietuvių choro skambesį, kviečiame įsijungti į mūsų gretas.

Laukiame balsingų vyrų ir moterų!

Daugiau informacijos suteiks
choro vadovė Vilma tel. 630-901-5888.

„Draugo“ prenumeratoriai gali skaityti

„**DRAUGA**“

internete be jokio papildomo mokesčio.

Pageidaujantys turėtų

parašyti apie tai

administracijai:

administracija@draugas.org

ir gauti „log in“ bei slaptažodį.

Skaitykite

„Draugą“ greičiau!

Taika tai...

...demokratija?

...balandis?

...laisvė?

...karo nebuvimas?

Dėmesio!

**NUPIEŠK IR ATSIŪSK MUZIEJUI
KAIP ĮSIVAIZDUOJI TAIKĄ,
ARBA KAIP JĄ PASIEKTI**

Piešinių lauksime iki vasario 16 d. Jie visi bus patalpinti muziejaus FACEBOOK paskyroje ir iki kovo 11 d. vyks geriausių piešinių rinkimai.

„Geriausias piešinys“ (daugiausiai „Patinką“), „Geriausias užsienio lietuvių piešinys“ ir vienas atsitiktiniu būdu kelis išrinktas piešinys bus apdovanoti vertingais muziejaus prizais.

Piešimo technika ir priemonės - neribojamos!

Piešinius siųsti adresu
K. Donelaičio g. 64, Kaunas LT-44248
arba
el. paštu: mindaugas.tamosiunas@kam.lt

[/vytautodidziojo.karomuziejus](https://www.facebook.com/vytautodidziojo.karomuziejus) @VDKmuziejus

VYTAUTO DIDŽIOJO
KARO MUZIEJUS